

บทที่ 3

ศาลบังคับโทษในต่างประเทศ

เนื่องจากระบบกฎหมายไทยเป็นระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ในการศึกษากระบวนการยุติธรรมในชั้นบังคับโทษของผู้เขียนครั้งนี้ จึงขอหยิบยกตำราทางวิชาการที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับใช้และพัฒนากฎหมายของไทย ซึ่งประเทศที่มีกระบวนการยุติธรรมชั้นบังคับโทษที่ดีและเหมาะสมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมชั้นบังคับโทษของไทย มีอยู่ 2 ประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาในรายละเอียดต่อไป

3.1 ศาลบังคับโทษในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีกระบวนการบังคับโทษอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน โดยมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างละเอียดถึงกระบวนการบังคับโทษและมาตรการต่าง ๆ ในการให้สิทธิผู้ต้องขัง รวมถึงกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขัง ตลอดจนมีการบัญญัติถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาข้อพิพาท หรือข้อโต้แย้งอันเกี่ยวกับกระบวนการบังคับโทษ โดยมีการจัดตั้งแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรมขึ้น เพื่อทำหน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทอันเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษตามคำพิพากษาไว้โดยเฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ระบบการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังตามกฎหมายบังคับโทษทางอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Strafvollzugsgesetz)

กฎหมายบังคับโทษทางอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กล่าวถึงกระบวนการหรือระบบการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังไว้ เช่นเดียวกับที่บุคคลทั่วไปพึงมีสิทธิได้รับการคุ้มครองในสิทธิของตน ซึ่งผู้ต้องขังสามารถใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายได้หลายวิธีการด้วยกัน อันได้แก่

3.1.1.1 การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังโดยศาล ตามรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในเรื่องสิทธิในการเข้าถึงศาล ซึ่งบัญญัติอยู่ใน มาตรา 19 วรรคสี่¹ อันมีหลักการสำคัญว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยศาล ในกรณีที่บุคคลนั้นถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานจากมาตรการใด ๆ ของรัฐ ในกรณีที่ผู้ต้องขังถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานอันเกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญา ก็สามารถใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลได้ โดยแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ²

(1) คำร้องขออุทธรณ์คำสั่งในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญาตามมาตรา 462 และมาตรา 462 a แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(2) คำฟ้องต่อศาล ตามมาตรา 109 แห่งกฎหมายบังคับโทษทางอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Strafvollzugsgesetz)

การแบ่งแยกลักษณะของการใช้สิทธิทางศาลเช่นนี้ เป็นการจำแนกตามประเภทของ มาตรการบังคับโทษทางอาญา กล่าวคือ การทำเป็นคำร้องขออุทธรณ์คำสั่งในเรื่องเกี่ยวกับการ บังคับโทษทางอาญาขึ้นต่อศาลในกรณีแรกนั้นจะนำไปใช้ในกรณีที่พิพาทกันเกี่ยวกับการออก มาตรการบังคับโทษ ว่ามีอำนาจในการออกมาตรการบังคับโทษนั้น ๆ หรือไม่ ตัวอย่างเช่น การที่ ผู้ต้องขังโต้แย้งว่าจะมีการบังคับโทษแก่ตนไม่ได้เนื่องจากไม่ครบองค์ประกอบตามกฎหมายในการ ที่จะบังคับโทษได้ หรือการโต้แย้งเกี่ยวกับคำสั่งที่ให้ลดวันต้องโทษและรอลงอาญาโทษที่เหลือ หรือคำสั่งให้เพิกถอนการรอลงอาญา เป็นต้น ส่วนการทำเป็นคำฟ้องต่อศาลในกรณีที่สองนั้น จะ นำมาใช้แก่กรณีที่มีข้อพิพาทอันเกี่ยวกับมาตรการ วิธีการในการบังคับโทษ³

ภายหลังจากที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยตามที่ผู้ต้องขังใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวแล้ว คำวินิจฉัย ดังกล่าวย่อมเป็นอันยุติ ผู้ต้องขังไม่สามารถอุทธรณ์ฎีกาคำวินิจฉัยต่อไปอีกได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ต้องขังยังมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่ามาตรการ บังคับโทษดังกล่าวนั้นเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้หรือไม่⁴ แต่ทั้งนี้ ผู้ต้องขังจะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ก็ต่อเมื่อผู้ต้องขังนั้นได้ดำเนินการใช้สิทธิ

¹ รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 19

“...(4) หากหน่วยราชการละเมิดสิทธิของบุคคล บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมได้ หาก ศาลอื่นไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา ให้เป็นอำนาจของศาลธรรมดาที่มีอยู่ตามกฎหมายที่จะพิจารณาพิพากษา”

² Kaiser/Schöch. (pp. 231-232). *Strafvollzug*. 5. Auflage.

³ Ibid.

⁴ Ibid. อ้างถึง. รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี, มาตรา 93 วรรคหนึ่ง 4a และกฎหมายวิธี พิจารณาความรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา 90 เป็นต้นไป.

เรียกร้องต่อศาลยุติธรรมในขั้นตอนแรกแล้วเท่านั้น⁵ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีผู้ต้องขังเพียงไม่กี่รายที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้องของผู้ต้องขังนั้น แต่คำวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลรัฐธรรมนูญรวมถึงกฎหมายวิธีพิจารณาความรัฐธรรมนูญ ก็ยังคงมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการบังคับโทษทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นทางปฏิบัติหรือตามกฎหมาย⁶

นอกจากการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นกระบวนการสุดท้ายที่ผู้ต้องขังสามารถที่จะใช้สิทธิเรียกร้องต่อศาลภายในประเทศของตนได้แล้ว หากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญยังไม่เป็นที่พอใจ ผู้ต้องขังยังมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป โดยร้องว่าตนได้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นไปตามอนุสัญญายุโรปว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิอื่น ๆ ที่บัญญัติอยู่ในอนุสัญญาอันได้รับการยอมรับและรับรองจากประเทศสมาชิก⁷ โดยขั้นตอนของการยื่นคำร้องนี้จะเป็นอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ เมื่อผู้ต้องขังได้ยื่นคำร้องเข้ามายังศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปแล้ว ศาลจะทำการตรวจสอบถึงองค์ประกอบในการรับคำร้องอย่างเคร่งครัด โดยขั้นตอนแรก จะมีการตรวจสอบว่าผู้ต้องขังนั้นได้ดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องตามกระบวนการที่มีอยู่ภายในประเทศของตนทั้งหมดทุกกระบวนการแล้วหรือไม่⁸ อย่างไรก็ตาม คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ย่อมมีผลผูกพันต่อประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาดังกล่าว โดยประเทศภาคีสมาชิกมีหน้าที่ในการที่จะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปที่ได้วินิจฉัยมาแล้วนั้น⁹

3.1.1.2 การเข้าร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง ตามกฎหมายบังคับโทษทางอาญา มาตรา 108 โดยนอกจากการใช้สิทธิเรียกร้องอันเกี่ยวกับมาตรการการบังคับโทษของผู้ต้องขังโดยทางศาลแล้ว ผู้ต้องขังยังมีช่องทางอื่นในการโต้แย้งมาตรการการบังคับโทษของหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการบังคับโทษทางอาญาได้อีกด้วย โดยช่องทางการใช้สิทธิเรียกร้องหรือการโต้แย้งดังกล่าวนี้มีได้จำกัดอยู่แต่เพียงการเรียกร้องเพื่อให้มีคำวินิจฉัยว่ามาตรการที่ได้แย้งหรือตกเป็นข้อพิพาทนั้นชอบด้วย

⁵ Ibid. อ้างถึง. กฎหมายวิธีพิจารณาความรัฐธรรมนูญ มาตรา 90 วรรคสอง.

⁶ Ibid.

⁷ อนุสัญญายุโรปว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน มาตรา 34 และมาตรา 35.

⁸ ยกเว้นกรณียื่นคำร้องขอภัยโทษ เนื่องจากกฎหมายบังคับโทษอาญาได้กำหนดไว้ว่านอกจากจะต้องยื่นคำร้องตามมาตรา 109 แล้ว ผู้ต้องขังยังจำเป็นต้องยื่นคำร้องทุกข์ไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลเรือนจำ และศาลรัฐธรรมนูญ ด้วย, และในกรณีเกี่ยวกับสิทธิผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการต่อสู้คดีในชั้นศาลภายในประเทศของตน จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลด้วยว่ามาตรการที่นำมาใช้นั้นเป็นการละเมิดสิทธิตามอนุสัญญายุโรปว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน.

⁹ อนุสัญญายุโรปว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน มาตรา 46.

กฎหมายหรือไม่ แต่ยังสามารถใช้สิทธิเรียกร้องหรือโต้แย้งไปเพื่อให้เกิดการตรวจสอบความเหมาะสมของการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในหน่วยงานนั้น ๆ ได้อีกด้วย แต่ทั้งนี้ การตรวจสอบโดยวิธีการนี้จะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้ต้องขังนั้นสามารถทำให้หน่วยงานที่ตนยื่นคำร้องขอให้มีการตรวจสอบไปนั้นเชื่อได้ว่าคำร้องของตนชอบด้วยกฎหมายและมีความสมเหตุสมผล¹⁰

หากพิจารณาในทางปฏิบัติแล้ว วิธีการที่ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด ก็คือการที่ผู้ต้องขังเข้าร้องทุกข์ตามมาตรา 108 การร้องทุกข์ตามวิธีการดังกล่าวนี้ผู้ต้องขังสามารถกระทำโดยอาจแสดงความคิดเห็น คำวิจารณ์ติเตียน รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นการกระทบสิทธิของตนจากกระบวนการบังคับโทษจำคุก ต่อผู้บังคับบัญชาเรือนจำได้ด้วย โดยการเข้าร้องทุกข์เช่นว่านี้อาจกระทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ อย่างไรก็ตาม ไม่ได้ให้สิทธิผู้ต้องขังในการที่จะเข้าร้องทุกข์ในเวลาใดก็ได้ แต่ผู้ต้องขังจะสามารถเข้าร้องทุกข์ได้ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยเป็นไปตามมาตรา 108 วรรคสอง แต่กำหนดช่วงเวลาดังกล่าวจะต้องไม่น้อยกว่าอาทิตย์ละ 1 ครั้ง โดยกระทำในช่วงเวลาที่เหมาะสม และภายหลังจากที่ผู้ต้องขังได้เข้าร้องทุกข์ดังกล่าวแล้วนั้นผู้ต้องขังนั้นย่อมมีสิทธิได้รับการตอบกลับคำร้องทุกข์ของตนที่ได้เสนอเข้าไปนั้น แต่การตอบกลับเช่นนี้จะมิใช่เป็นไปในลักษณะของคำวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และผลภายหลังจากที่ได้รับการตอบกลับดังกล่าว ก็ย่อมจะทำให้สิทธิต่าง ๆ ในการเข้าร้องทุกข์ รวมถึงสิทธิในการได้รับการตอบกลับของผู้ต้องขังนั้นหมดสิ้นไปสำหรับการใช้สิทธิของผู้ต้องขังในเรื่องเดิมซ้ำอีก และผู้ต้องขังนั้นจะใช้สิทธิเข้าร้องทุกข์อันจะเป็นการขัดกับหลักการของมาตรา 108 วรรคหนึ่ง (2) ไม่ได้¹¹

การร้องทุกข์ตามวิธีการดังกล่าวถือเป็นการอุทธรณ์โต้แย้งการบังคับโทษรูปแบบหนึ่งที่ผู้ต้องขังนิยมนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากผู้ต้องขังมีโอกาสดูแลประสบความสำเร็จหรือได้รับการตอบกลับคำร้องทุกข์ที่ผู้ต้องขังพอใจค่อนข้างมาก¹² ส่วนการร้องทุกข์ที่ผู้ต้องขังเข้าร้องทุกข์ด้วยวาจานั้นนับเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์ทั้งกับตัวผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ด้วย เนื่องจากการร้องทุกข์วิธีการนี้เป็นการประหยัดเวลา และยังมีโอกาสในการประสบความสำเร็จสูงกว่าการเข้าร้องทุกข์โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรอีกด้วย¹³

¹⁰ Kaiser/Schöch. (p. 233). Op.cit.

¹¹ Ibid.

¹² ตาม Diepenbruck 1981 12 206 เรือนจำในเมืองลูเบก มีผู้ต้องขังเข้าร้องทุกข์ด้วยวาจา 21 เปอร์เซ็นต์ และผู้ต้องขังเข้าร้องทุกข์โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร 27.6 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด และ จะมีผู้ต้องขังเข้าร้องทุกข์อย่างน้อย 1 ครั้ง, ดู Litwinski 1986 206.

¹³ Ibid.

นอกจากบทบัญญัติ มาตรา 108 วรรคสอง จะกำหนดให้ผู้ต้องขังมีสิทธิในการเข้าร้องทุกข์ต่อผู้บังคับการเรือนจำดังที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น บทบัญญัตินี้ยังกำหนดให้ผู้ต้องขังมีสิทธิเข้าชี้แจงแสดงความเห็นเป็นกรณีพิเศษต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลเรือนจำ (หน่วยราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรม) ในกรณีที่มิเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าวนั้น เข้าทำการตรวจเยี่ยมเรือนจำที่ผู้ต้องขังถูกควบคุมอยู่นั้นด้วย¹⁴

การร้องทุกข์หรือเข้าชี้แจงแสดงความเห็นเป็นกรณีพิเศษ ตามมาตรา 108 นี้ เมื่อผู้ต้องขังได้รับการตอบกลับมาแล้ว หากไม่เป็นที่พอใจผู้ต้องขังก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำร้องทุกข์ของตนไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลเรือนจำ และมีสิทธิที่จะร้องเรียนไปยังองค์กรอื่น ๆ ได้อีกด้วย¹⁵

3.1.1.3 การร้องเรียนตามรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 17¹⁶ และในรัฐธรรมนูญแห่งรัฐบาวาเรีย มาตรา 115 ได้กำหนดเรื่องการร้องเรียนไว้ โดยใช้คำว่า “Petitionsrecht” หมายถึง การร้องขอ หรือการร้องทุกข์ ของตนไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจและหน้าที่ รวมถึงการร้องเรียนไปยังองค์กรผู้แทนราษฎร โดยคำร้องเรียนจะมีผลผูกพันและสร้างภาระหน้าที่ให้หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนต้องทำการตรวจสอบเนื้อหาของเรื่องที่ร้องเรียนเข้ามานั้น และมีหน้าที่จะต้องตอบกลับคำร้องเรียนดังกล่าวโดยการตอบกลับคำร้องเรียนจะต้องแสดงให้เห็นให้ผู้ร้องเรียนทราบว่าหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนของผู้นั้นได้รับทราบคำร้องเรียนแล้วและแสดงให้เห็นผู้ร้องเรียนทราบถึงแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติอันเกี่ยวกับเรื่องที่ร้องเรียนเข้ามานั้น¹⁷

แม้รัฐสภาจะไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินได้ก็ตาม แต่การร้องเรียนไปยังองค์กรผู้แทนราษฎร ก็นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้เรื่องที่ร้องเรียนเข้ามานั้น ได้รับการพิจารณาและมีการถกเถียงในกันเกิดขึ้นในวงกว้าง และนอกจากนี้รัฐสภาก็ยังสามารถจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนและพัฒนาระบบการบังคับโทษทางอาญา ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่ากระบวนการวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งของศาลที่ผู้ต้องขังยื่นคำร้องโต้แย้งเข้ามาเสียอีก โดยมีการวิจัยของ Dippenback กล่าวไว้ว่า อัตราการประสบความสำเร็จของการร้องเรียนไปยังองค์กรผู้แทนราษฎรนี้ ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอันดับสองรองจากการเข้าร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่¹⁸

¹⁴ Kaiser/Schöch. Loc.cit.

¹⁵ ศาลสูงเมืองแฟรงเฟิร์ต VollzD 1987/4/5 13.

¹⁶ รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 17 “บุคคลคนเดียวหรือหลายคนรวมกัน มีสิทธิเสนอคำร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเรื่องราวร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต่อสภาผู้แทน”

¹⁷ Kaiser/Schöch. Loc.cit.

¹⁸ Ibid.

3.1.1.4 การร้องทุกข์ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแล หรือการโต้แย้งกระบวนการบังคับโทษโดยวิธีการเข้าร้องทุกข์ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลเรือนจำ เป็นกระบวนการที่ไม่มีระเบียบแบบแผนเคร่งครัด เพียงมีจุดประสงค์หลักให้หน่วยงานที่กำกับดูแลนั้นทำการตรวจสอบ และตักเตือนหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลในเรื่องที่ถูกร้องเรียนเข้ามา จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีการเข้าร้องทุกข์ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลนี้มีวัตถุประสงค์โดยอ้อมให้หน่วยงานที่กำกับดูแลเข้าไปทำการตรวจสอบ หรือเปลี่ยนแปลงมาตรการต่าง ๆ ที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลนั้น (การร้องทุกข์เชิงเนื้อหา) วิธีการนี้แม้หน่วยงานที่กำกับดูแลจะมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบธรรมของการกระทำของหน่วยงานในสังกัดทั้งในด้านความชอบด้วยกฎหมายและความเหมาะสมต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่เป็นที่ประสบความสำเร็จมากนัก¹⁹

3.1.1.5 การยื่นคำร้องขอภัยโทษ ซึ่งเป็นกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังจากการบังคับโทษด้วยวิธีการที่ค่อนข้างพิเศษ โดยมีความเห็นทางวิชาการส่วนมากได้กล่าวไว้ว่าคำตัดสินให้อภัยโทษนั้น ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิโต้แย้งโดยนำไปฟ้องร้องต่อศาลหรือนำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการได้ อย่างไรก็ตาม ในสหพันธรัฐหรือในรัฐต่าง ๆ ได้มีการออกกฎหมายที่เป็นการกำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการยื่นคำร้องขอภัยโทษ และการตัดสินให้อภัยโทษไว้ แม้ว่าการอภัยโทษจะมีปรากฏอยู่ไม่มากนักแต่การตัดสินให้อภัยโทษย่อมส่งผลต่อสถานภาพของผู้ต้องขังอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าการใช้สิทธิเรียกร้องหรือโต้แย้งกระบวนการบังคับโทษโดยวิธีการอื่น ๆ (เช่น การสละการลงโทษ การตัดสินให้รอลงโทษที่เหลือ การพักการลงโทษ หรือการอนุญาตให้ลากลับบ้าน)²⁰

3.1.1.6 มาตรการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังโดยอ้อม โดยนอกจากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในเรื่องของกระบวนการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขัง ยังควรกล่าวถึงกฎหมายบางมาตราที่ให้สิทธิบางประการแก่ผู้ต้องขังในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีอิทธิพลในการตัดสินใจของเจ้าพนักงานเรือนจำในลักษณะต่าง ๆ โดยการให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังดังกล่าวนี้เป็นการให้ผู้ต้องขังมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็นของตนถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ในเรือนจำ อันถือเป็นมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังโดยอ้อม²¹ อย่างหนึ่ง การให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังโดยอ้อมดังกล่าว ได้แก่ การให้สิทธิผู้ต้องขังที่จะแสดงความคิดเห็นและได้รับแจ้งเกี่ยวกับแผนการควบคุมดูแลผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกกักขัง (มาตรา 6 วรรค 3) การให้สิทธิผู้ต้องขังในการแสดงความคิดเห็นของตน หรือ

¹⁹ Diepenbruck 43 211. Op.cit.

²⁰ Ibid. 206.

²¹ เอกสารประกอบการร่างกฎหมาย หน้า 135-136 ใน Laubenthal (2003). ย่อหน้าที่ 753.

คำแนะนำหรือการว่ากล่าวตักเตือน โดยเสนอไปยังสมาชิกคณะกรรมการที่กำกับดูแลเรือนจำ (มาตรา 164)

3.1.1.7 การเข้าแจ้งความดำเนินคดีแก่เจ้าพนักงานเรือนจำ ซึ่งนอกจากการให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังโดยวิธีการต่าง ๆ แล้ว กฎหมายยังให้ผู้ต้องขังมีโอกาสดำเนินคดีอาญากับเจ้าพนักงานเรือนจำในกรณีที่มีการกระทำที่เข้าข่ายองค์ประกอบความผิดอาญาเกิดขึ้น ได้อีกด้วย โดยให้พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังอีกประการหนึ่งเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการเข้าแจ้งความเพื่อดำเนินคดีอาญากับเจ้าพนักงานเรือนจำมีเพียงไม่มากนัก และหากมีการแจ้งความดำเนินคดีอาญากับเจ้าพนักงานเรือนจำ คดีส่วนมากก็มักจะยุติลงโดยมีความเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไม่มีการกระทำที่เข้าข่ายองค์ประกอบความผิดอาญา หรือเป็นกรณีที่ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานในการฟ้องร้องได้เพียงพอ²²

เมื่อพิจารณาเบื้องต้น นับว่าการใช้สิทธิของผู้ต้องขังนั้นมิได้เป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย แต่กลับพบว่าผู้ต้องขังส่วนมากยอมรับในกระบวนการบังคับโทษของเรือนจำได้ และแม้ว่าจะมีกฎหมายให้สิทธิผู้ต้องขังในการที่จะได้รับคำปรึกษาทางกฎหมาย²³ โดยผู้ต้องขังไม่เสียค่าใช้จ่าย อันเป็นการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ต้องการคำปรึกษาทางกฎหมาย แต่ก็ไม่ปรากฏว่าจำนวนผู้ต้องขังที่ต้องการขอคำปรึกษาทางกฎหมายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่อย่างใด²⁴ จึงอาจสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังไม่อาจสะท้อนให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังได้ แต่เป็นไปได้ว่า การที่ผู้ต้องขังมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเจ้าพนักงานเรือนจำมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร้องทุกข์หรือการใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองวิธีอื่น ๆ เนื่องจากผู้ต้องขังเกรงว่าจะได้รับการปฏิบัติจากเจ้าพนักงานเรือนจำด้วยมาตรการที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งการปฏิบัติของเจ้าพนักงานเรือนจำดังกล่าวก็ยังคงถือว่าชอบด้วยกฎหมายหรืออยู่ภายในกรอบของกฎหมายนั่นเอง²⁵

²² Kaiser/Schöch. (p. 234). Op.cit.

²³ มีการออกกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังในการได้รับคำปรึกษาทางกฎหมาย ลงวันที่ 18 มีนาคม 1980.

²⁴ Eschke. (1993). der zutreffend die Subsidiarität der Beratungshilfe gegenüber der Beratung nach § 73 verneint. p.49.

²⁵ Ak-Volckart. (2000). *Zum Anpassungsdruck durch tägliche Abhängigkeit vom Prozessgegner*. Rn. 7 vor § 108, Rn. 30.

3.1.2 ศาลที่ทำหน้าที่บังคับโทษจำคุกตามคำพิพากษา

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการจัดตั้งแผนกคดีการบังคับโทษอาญาขึ้นในศาลยุติธรรม อันมีที่มาจากเนื่องมาจากการเรียกร้องในอดีตซึ่งเป็นข้อเรียกร้องที่อ้างเหตุผลด้านนโยบายอาชญากรรม โดยมีการเรียกร้องไปยังรัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ออกกฎหมาย จนในที่สุดฝ่ายนิติบัญญัติได้เห็นสมควรตามข้อเรียกร้อง จึงมีการจัดตั้งแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาขึ้นในศาลยุติธรรม โดยหลักเกณฑ์การจัดตั้งแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญา ได้ถูกรวบรวมและกำหนดไว้ครั้งแรกในกฎหมายปฏิรูปประมวลกฎหมายอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ฉบับที่ 2 ซึ่งกำหนดให้ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษทางอาญา กล่าวโดยเฉพาะคือ ข้อพิพาทอันเกี่ยวกับการดำเนินการบังคับโทษทางอาญาที่พิพาทกันว่า มีอำนาจดำเนินการบังคับโทษทางอาญารายใดได้หรือไม่ ให้อยู่ในความรับผิดชอบของแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม

ในภายหลังต่อมาจึงได้มีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบ ตลอดจนการจัดระเบียบองค์กร ไว้ในกฎหมายประกอบประมวลกฎหมายอาญา²⁶ ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีการขยายขอบเขตอำนาจของแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม ให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบข้อพิพาทเกี่ยวกับวิธีการบังคับโทษทางอาญาเพิ่มเติมอีกด้วย

ในปัจจุบัน ได้มีการบัญญัติถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม ในด้านเนื้อหาไว้เพิ่มเติม โดยถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลยุติธรรม²⁷ ซึ่งมีการอ้างให้นำมาตรา 426a และมาตรา 437 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา 109 แห่งกฎหมายบังคับโทษทางอาญา มาบังคับใช้ด้วย ซึ่งในปัจจุบันแผนกคดีบังคับโทษในศาลยุติธรรมได้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการตัดสินข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษทางอาญา

วัตถุประสงค์แต่เดิมที่มีการก่อตั้งแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรมนั้น คือฝ่ายนิติบัญญัติต้องการให้มีแผนกชำนาญการพิเศษที่มีความรู้เฉพาะด้านอาชญาวิทยาและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบังคับโทษมาตัดสินความ และนอกจากนี้ยังมีความมุ่งหมายที่จะให้ศาลสามารถทำการพิจารณาและรับฟังความคิดเห็นนอกสถานที่โดยเฉพาะในเรื่องจำคุก²⁸ ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ต้องขังที่ร้องเรียนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากมาตรการต่าง ๆ ใน

²⁶ EGStGB Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch..กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1977.

²⁷ Blau. (1988, p. 341). *Zur Gesetzgebungsgeschichte*.

²⁸ Peter. (1977, p. 341); *Ebenso*. (p. 100); Blau. *Ibid*; Kleinknecht / Meyer-Goßner. (2001). § 462 a Rn. 1.

เรือนจำ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติคำพิพากษาของศาลในคดีการบังคับโทษอาญาในศาลยุติธรรมที่เกี่ยวข้องมาตรการบังคับโทษอาญายังมีอัตราส่วนที่ค่อนข้างน้อย²⁹

3.1.2.1 อำนาจและเขตอำนาจของแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม ซึ่งมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 426a และมาตรา 463 ซึ่งจะเป็นการใช้อำนาจเกี่ยวกับข้อพิพาท ในกรณีดังต่อไปนี้³⁰

- (1) รอลงอาญาโทษที่เหลือ และตามคำพิพากษาในภายหลัง³¹
 - (2) คำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่มีการรอลงอาญา การดักเตือน และภาคโทษ³² เมื่อมีการบังคับโทษจำคุกแล้ว
 - (3) คำสั่งเปลี่ยนแปลงวิธีการ ขันตอน หรือลำดับการบังคับโทษในภายหลัง³³
 - (4) คำพิพากษาที่เกี่ยวกับการนำตัวผู้ต้องขังไปไว้ที่สถานควบคุมความประพฤติหรือสถานบำบัดทางจิต³⁴ รวมถึงคำสั่งที่อาจเพิ่มเติมในภายหลัง ให้นำข้อ (1) และข้อ (2) มาบังคับใช้โดยอนุโลม
 - (5) มาตรการควบคุมความประพฤติในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้รอลงโทษ หรือรอลงโทษที่เหลือ³⁵
 - (6) การบังคับโทษทางอาญาตามคำพิพากษา และการบังคับโทษตามมาตรการปรับปรุงความประพฤติ³⁶
 - (7) ข้อพิพาทอื่นใดที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการบังคับโทษ³⁷ เช่น การเลื่อนการบังคับโทษ การนับระยะเวลาการบังคับโทษ ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการรับคำร้องไว้พิจารณาของศาล เป็นต้น
- ส่วนในเขตอำนาจการพิจารณาคดีของแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรมนั้น จะมีขอบเขตอำนาจการตัดสินคดีเฉพาะที่อยู่ในเขตอำนาจหรือท้องที่เดียวกับเมืองที่

²⁹ Diepenbruck. (p. 85). Op.cit. อธิบายว่าจากประสบการณ์ประมาณ 5-10 % ของน้ำหนักรวมของการตัดสินพิพากษาคดีซึ่งมีสถานที่ที่เป็นเรือนจำประมาณ 250 แห่ง.

³⁰ Kaiser/Schöch. (p. 236). Op.cit.

³¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 57, มาตรา 57a และมาตรา 56 a-g.

³² Ibid. มาตรา 56 a-g มาตรา 59 และมาตรา 59a-c.

³³ Ibid. มาตรา 67 วรรคสาม และวรรคห้า ประโยคสอง.

³⁴ Ibid. มาตรา 67a-g.

³⁵ Ibid. มาตรา 68a-g.

³⁶ Ibid. มาตรา 109 และมาตรา 138 วรรคสอง และกฎหมายบังคับโทษทางอาญา.

³⁷ Ibid. มาตรา 426 วรรคหนึ่ง, มาตรา 426a วรรคหนึ่ง, มาตรา 458-461.

ศาลนั้นตั้งอยู่ ซึ่งจะมีบัญญัติไว้ในกฎหมายพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยมีการวางระเบียบเกี่ยวกับเขตอำนาจและการจัดองค์กรของแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรมไว้ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรมไว้ในศาลจังหวัดในทุก ๆ เมืองที่มีเรือนจำตั้งอยู่³⁸

3.1.2.2 องค์คณะผู้พิพากษาในแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม โดยจะมีจำนวนองค์คณะผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดีในแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม แบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ³⁹

(1) องค์คณะเล็กที่ประกอบด้วยผู้พิพากษาเพียงคนเดียว มีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญาทั้งด้านการกำหนดโทษ และมาตรการบังคับโทษต่างๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 426a และ มาตรา 463 ภายหลังจากเมื่อมีการบังคับโทษจำคุกหรือบังคับมาตรการปรับปรุงความประพฤติตามประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา มาตรา 64 ไปแล้ว⁴⁰

(2) องค์คณะใหญ่ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษา 3 คน โดยจะมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะแต่คดีสำคัญ⁴¹ เช่น การรอลงอาญาโทษที่เหลือของโทษจำคุกตลอดชีวิต การพักการนำตัวผู้ต้องขังไปไปกักขังไว้ที่สถานบำบัดทางจิต และการควบคุมตัวนักโทษหลังจากพ้นโทษแล้วเพื่อป้องกันมิให้ไปก่อเหตุร้ายอีก⁴²

เหตุผลที่มีการจำกัดอำนาจ ความรับผิดชอบขององค์คณะใหญ่ไว้แต่เฉพาะกรณีสำคัญเป็นผลสืบเนื่องมาจากกฎหมายปรับลดภาระหน่วยงานยุติธรรม ลงวันที่ 11 มกราคม ค.ศ. 1993 เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะในช่วงเวลานั้นมีการรวมประเทศเยอรมนีตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน รัฐจึงต้องจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งมาจัดตั้งระบบศาลยุติธรรมให้กับอดีตเยอรมนีฝั่งตะวันออก⁴³

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ขอบเขตอำนาจของแผนกคดีอาญาในศาลยุติธรรมก็มีได้ครอบคลุมข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญาทั้งหมด กล่าวคือ แม้ว่ามาตรา 138 วรรค 2

³⁸ กฎหมายพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 78a วรรคหนึ่ง ประโยคหนึ่ง.

³⁹ Kaiser/Schöch. Loc.cit.

⁴⁰ กฎหมายพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 78b วรรคหนึ่ง หมายเหตุสอง.

⁴¹ Ibid. มาตรา 78b วรรคหนึ่ง หมายเหตุหนึ่ง.

⁴² Böttcher / Meyer. (1993). p. 152.

⁴³ ในตอนแรกการป้องกันการถูกคุมตัวได้ถูกนำออกไปแล้ว แต่ต่อมาได้ถูกนำมารวมอยู่ในพระราชบัญญัติตามกฎหมายการป้องกันการกักกัน เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 1995.

แห่งกฎหมายบังคับโทษทางอาญา จะกำหนดให้ กระบวนการบังคับโทษทางอาญานั้นให้หมายรวมถึงการบังคับมาตรการคุมประพฤติด้วย แต่อีกด้านหนึ่ง หากเป็นกรณีของการบังคับโทษในคดีเด็กและเยาวชน หรือ การบังคับมาตรการควบคุมเยาวชนไปไว้ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มาตรา 180 กฎหมายบังคับโทษอาญากำหนดให้กระบวนการฟ้องร้องเป็นไปตามกฎหมายประกอบกฎหมายพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 23 เว้นแต่ กรณีที่เยาวชนถูกบังคับให้ต้องโทษในเรือนจำสำหรับบุคคลทั่วไปที่บรรลุนิติภาวะแล้ว กรณีเช่นนี้ กฎหมายคดีอาญาของเด็กและเยาวชน มาตรา 92 วรรค 2 กำหนดให้อยู่ในขอบเขตอำนาจของแผนกคดีบังคับโทษอาญาในศาลยุติธรรม⁴⁴

นอกจากนี้ การบังคับคดีอาญาของเด็กและเยาวชน รวมถึงการออกมาตรการในการควบคุมเยาวชนไปไว้ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กฎหมายยังแบ่งแยกระหว่างขั้นตอนการบังคับโทษ (ตามกฎหมายคดีอาญาของเด็กและเยาวชน มาตรา 82 ถึงมาตรา 89) และวิธีหรือมาตรการที่ออกระหว่างการบังคับโทษ (ตามกฎหมายคดีอาญาของเด็กและเยาวชน มาตรา 90 ถึงมาตรา 93a) ไว้เป็นการเฉพาะอีกด้วย โดยอำนาจในการออกมาตรการบังคับโทษทางอาญาในคดีเด็กและเยาวชนอื่นนอกเหนือจากการกักขังจะเป็นของผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ส่วนอำนาจในการตัดสินใจให้กักขังเด็กและเยาวชนนั้น เป็นอำนาจของผู้พิพากษาในศาลอาญาของเด็กและเยาวชนที่ตั้งอยู่ในเขตเดียวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน⁴⁵ ในกรณียื่นคำร้องให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวกับการออกมาตรการดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องไปที่ศาลสูงสุดของรัฐแผนกคดีอาญา⁴⁶

3.1.3 การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำตัดสินเรื่องมาตรการจำคุกตามคำพิพากษา

การบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการใช้สิทธิให้ได้รับความคุ้มครองทางศาลในการบังคับโทษทางอาญานี้ มีต้นแบบมาจากกฎหมายว่าด้วยการให้ความคุ้มครองทางศาลอันเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยหน่วยงานยุติธรรม ซึ่งถือเป็นต้นแบบ โดยในการบัญญัติจะเป็นกฎหมายที่มี

⁴⁴ คำพิพากษาของศาลฎีกา มาตรา 29, หน้า 33; เปรียบเทียบกับข้อสังเกตของผู้พิพากษาศาลแห่งฮามม์ (1989, p. 495). เกี่ยวกับการโต้แย้งเรื่องการกักตัว.

⁴⁵ กฎหมายคดีอาญาของเด็กและเยาวชน มาตรา 92, มาตรา 90 วรรค 2 และมาตรา 85.

⁴⁶ OLG หรือ Oberlandesgericht แปลตรงตัวว่า ศาลสูงสุดของรัฐ เนื่องจากเยอรมนี มีรูปแบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ กล่าวคือ ประกอบด้วยรัฐต่างๆ 16 รัฐ ศาลสูงสุดของมลรัฐจึงทำหน้าที่คล้ายศาลอุทธรณ์ภาค ของประเทศไทย แต่อีกด้านหนึ่งก็ทำหน้าที่เป็นศาลชั้นต้นในบางคดีที่มีความสำคัญ.

ลักษณะคล้ายกันแต่อาจแตกต่างกันในบางเรื่อง เช่น ขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ และกระบวนการในชั้นอุทธรณ์ เป็นต้น⁴⁷

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่มีการจัดตั้งแผนกคดีบังคับโทษทางอาญาในศาลของทุกเมืองที่มีเรือนจำตั้งอยู่ หน้าที่ในการตัดสินข้อพิพาทเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษในชั้นต้นจึงตกอยู่ที่ศาลของแต่ละเมือง⁴⁸ โดยศาลสูงสุดของรัฐจะมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่มีการอุทธรณ์ขึ้นมา หรือในกรณีที่เป็นคดีที่มีความสำคัญ กล่าวคือ การตรวจสอบคดีของศาลจะนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐาน หรือเป็นการวางรากฐานทางกฎหมายใหม่⁴⁹

นอกจากนี้ กฎหมายบังคับโทษทางอาญา มาตรา 120 ได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้กับคดีการบังคับโทษทางอาญาโดยอนุโลม ในกรณีที่กฎหมายบังคับโทษทางอาญามีได้กำหนดเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้เป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตาม การอ้างให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลมเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายที่มีความผิดพลาด เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นในกระบวนการบังคับโทษทางอาญานั้น จะมีลักษณะเป็นข้อพิพาทในทางปกครอง มิได้ข้องเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด⁵⁰ และเมื่อพิจารณาในเชิงเนื้อหาแล้ว มาตรการที่นำมาใช้บังคับแก่กระบวนการบังคับโทษทางอาญายังมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางปกครองอีกด้วย กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักโทษและเจ้าพนักงานเรือนจำในฐานะฝ่ายปกครอง ในทางวิชาการ จึงมีความเห็นพ้องกันว่า ควรให้มีการนำบทบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาความปกครองมาบังคับใช้แก่กระบวนการบังคับโทษทางอาญาโดยอนุโลมแทนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามากกว่า ตัวอย่างเช่น หลักการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจตัดสิน และการใช้ดุลพินิจวินัยของฝ่ายปกครองโดยศาล⁵¹ อย่างไรก็ตาม ยังควรคำนึงถึงความแตกต่างของระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย หากมีความจำเป็น⁵²

⁴⁷ Vgl. Böhm. (2003). ย่อหน้าที่ 442. ; Schaffstein / Beulke. (2002, p. 283).

⁴⁸ Wagner. (1976, p. 241). *Zur Praxis des früheren Verfahrens, auch aus der Sicht der Gefangenen.*; Litwinski. (1986, p. 54). *Zum jetzigen Verfahrens, aus der Sicht der Gefangenen.*

⁴⁹ BGH NStZ 1988, Bei einer Verlegung ist ein anhängiges Verfahren an das für die neue Anstalt zuständige Gericht zu verweisen. p. 196.

⁵⁰ เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขที่คล้ายคลึงกัน, Volckart. (1998). ส่วนที่196-200.

⁵¹ AK - Volckart. Loc.cit.. มาตรา 120 ส่วนที่ 1. ; Kösling. (1991, p. 213).

⁵² Kaiser/Schöch. (p. 237). Op.cit.

3.1.3.1 หลักในการพิจารณาคำร้องในกระบวนการบังคับโทษทางอาญา ของศาลแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญานั้น ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างละเอียดและมีความครอบคลุมถึงข้อเท็จจริงและสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดให้สิทธิผู้ต้องหาทุกคนที่ถูกละเมิดสิทธิหรือสถานะทางกฎหมายสามารถดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลแผนกคดีการบังคับโทษทางอาญาได้ทุกคน⁵³

กฎหมายบังคับโทษทางอาญาได้มีการบัญญัติความหมายของ “ข้อพิพาทเกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญา” ไว้ในมาตรา 109 ว่า หมายถึง ข้อพิพาทเกี่ยวกับมาตรการใด ๆ ที่มุ่งสร้างกฎเกณฑ์ หรือก่อนนิติสัมพันธ์ บนพื้นฐานของกฎหมายบังคับโทษทางอาญา กล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรการนั้นจะต้องมีเนื้อหาที่ได้รับการบัญญัติไว้ หรือจริง ๆ แล้วสมควรได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายบังคับโทษทางอาญา⁵⁴

มาตรการที่ไม่ถือว่าเป็น “มาตรการบังคับโทษทางอาญา” ก็เช่น มาตรการในการกำหนดโทษทางอาญา⁵⁵ มาตรการต่าง ๆ ในคดีเด็กและเยาวชน⁵⁶ การควบคุมเยาวชนไปไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน การกักตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อทำการสอบสวน

นอกจากนี้ ยังมีข้อพิพาทบางประการที่แม้จะมีลักษณะเกี่ยวข้องกับการบังคับโทษทางอาญา แต่มีกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในขอบเขตอำนาจของศาลอื่น เช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจ้างงาน หรือไล่นักโทษออกงานที่ผู้จ้างเป็นบุคคลทั่วไป ในกรณีที่นักโทษได้รับอนุญาตให้ไปทำงานนอกเรือนจำ⁵⁷ กรณีนี้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลแรงงาน การเรียกร้องสินไหมทดแทนในกรณีการกระทำละเมิดของเจ้าพนักงานเรือนจำระหว่างการบังคับโทษ⁵⁸ และการเรียกร้องเงินทดแทนจากผู้ต้องขัง เป็นต้น⁵⁹

⁵³ Ibid. (p. 238).

⁵⁴ S/B - Schuler. (1999). มาตรา 109 ส่วนที่ 10. ; Laubenthal. (2003). ย่อหน้าที่ 762.

⁵⁵ ตัวอย่างที่บันทึกตามมาตรา 67 วรรค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา 458 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

⁵⁶ Meier / Rössner / Schöch. (2003). *Zum Rechtsschutz im Jugendstrafvollzug*, มาตรา 14 ส่วนที่ 28 ; *Ein – zelheiten zum Jugendstrafvollzug*, มาตรา 10 ย่อหน้าที่ 80.

⁵⁷ Laubenthal. (2003). ย่อหน้าที่ 80. Op.cit.

⁵⁸ รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 34 และประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมนี มาตรา 839.

⁵⁹ Kaiser/Schöch. Loc.cit.

เกณฑ์ในการตัดสินว่าคดีหรือข้อพิพาทใดจัดเป็นคดีเกี่ยวกับการบังคับโทษหรือไม่ ต้องดูที่เนื้อหาของระบอบนิติสัมพันธ์ที่มาตรการดังกล่าวก่อขึ้นเป็นหลัก ข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งที่มีได้เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษทางอาญา หากแต่เกี่ยวกับสิทธิของนักโทษที่จะไม่อนุญาตหรือเรียกร้องให้กำจัดผลที่เกิดจากการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวในเรือนจำ ซึ่งเกิดจากการใช้สิทธิในเคหสถานของผู้บังคับการเรือนจำ หรือการทำหน้าที่นโยบายสาธารณะ ย่อมไม่ถือว่าเป็น “มาตรการบังคับโทษทางอาญา” อันจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลแผนกคดีบังคับโทษทางอาญา

ส่วนมาตรการอันจะเข้าลักษณะของ “ข้อพิพาทเกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญา” ตามมาตรา 109 ได้แก่ มาตรการต่าง ๆ ที่มีผลผูกพันตามกฎหมายและออกโดยผู้บังคับการเรือนจำ ผู้แทนผู้บังคับการเรือนจำ หรือข้าราชการอื่นใด ตามที่กฎหมายบังคับโทษทางอาญา มาตรา 156 วรรค 2 ประโยค 2 ได้มอบอำนาจหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบไว้โดยเฉพาะ⁶⁰

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น มาตรการบังคับโทษทางอาญาจะต้องมุ่งผลทางกฎหมายโดยตรงไปยังภายนอกฝ่ายบังคับโทษทางอาญา ตามหลักการนี้ จึงทำให้การแสดงความเห็นของหน่วยงานบังคับโทษต่อกรณีที่จะสั่งให้รอลงอาญาโทษที่เหลือ หรือการกำหนดวันปล่อยตัวนักโทษไว้ในแผนการคุมตัวในเรือนจำไม่จัดเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษ เนื่องจากในทั้งสองกรณีอำนาจตัดสินเด็ดขาดอยู่ที่แผนกคดีบังคับโทษในศาลยุติธรรม⁶¹

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายบังคับโทษทางอาญาดังกล่าวจะมีได้กำหนดชนิดคำร้องทั้งหมดเอาไว้ แต่การพิจารณาว่าจะใช้คำร้องชนิดใดในการยื่นต่อศาลเพื่อพิจารณานั้น จะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายของผู้ร้องเป็นเกณฑ์⁶² ดังเช่น

1) คำร้องขอให้เพิกถอน จะใช้กับการร้องขอต่อศาล ขอให้มีการสั่งเพิกถอนมาตรการที่สร้างภาระให้กับผู้ร้อง (มาตรา 109 วรรค 1 ประโยค 1 และมาตรา 115 วรรค 2 ประโยค 1) โดยมาตรการดังกล่าวต้องมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง (ตัวอย่างเช่น คำร้องขอให้เพิกถอนมาตรการลงโทษทางวินัย) ภาควิปฏิบัติทางปกครองไม่สามารถที่จะถูกร้องเพิกถอนได้ หากแต่จะต้องยื่นคำร้องให้ศาลสั่งจำกัดผลของมาตรการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือสั่งให้ละเว้นการออกมาตรการดังกล่าวในอนาคต นอกจากนี้ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองที่เกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญาได้มีการใช้บังคับไปแล้ว มาตรา 115 วรรค 2 ประโยค 2 ยังกำหนดให้ผู้รับคำสั่งมีสิทธิยื่นคำ

⁶⁰ Calliess / Müller - Deitz. (2002), มาตรา 109 ส่วนที่ 6 ; S/B - Schuler. มาตรา 109 ส่วนที่ 11. Op.cit.

⁶¹ คำพิพากษาศาลแห่งแฟรงก์เฟิร์ต ในวารสาร NSiZ (1983, p. 381).

⁶² Kaiser/Schöch. (p. 240). Op.cit.

ร้องให้ศาลมีคำสั่งให้เยียวยาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับคำสั่งทางปกครองนั้นด้วย โดยสามารถยื่นคำร้องนี้ร่วมกับคำร้องเพิกถอนได้⁶³

2) คำร้องให้ออกมาตรการ จะใช้กับกรณีที่มีการปฏิเสธคำขอให้ออกมาตรการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ขอในรูปของคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 109 วรรค 1 ประโยค 2) ดังนั้น ก่อนจะนำความขึ้นร้องต่อศาล ผู้ร้องจะต้องทำการแจ้งความประสงค์ของตนต่อหน่วยงานราชการที่มีอำนาจออกมาตรการนั้น ๆ เสียก่อน (มาตรา 115 วรรค 4 ประโยค 1) หากคำร้องชอบด้วยกฎหมาย ศาลอาจะมีแนวทางพิพากษาได้สองทาง กล่าวคือ พิพากษาให้หน่วยงานราชการออกคำสั่งทางปกครองที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ร้องตามที่ผู้ร้องขอมานั้น หรือมีคำสั่งให้หน่วยงานราชการพิจารณาทบทวนคำร้องดังกล่าวขึ้นใหม่อีกครั้ง โดยคำนึงถึงแนวทางกฎหมายที่ศาลได้วางไว้ ซึ่งใช้กับกรณีที่กฎหมายให้ดุลพินิจฝ่ายปกครองในการออกคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 115 วรรค 4)⁶⁴ ในคดีบังคับโทษทางอาญา คำร้องให้ศาลสั่งให้หน่วยงานราชการทบทวนเรื่องใหม่อีกครั้ง มีมากกว่าคำร้องให้ศาลสั่งมาให้หน่วยงานราชการออกคำสั่งทางปกครอง เนื่องจากมาตรการต่างๆ ทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง อาทิ การอนุญาตให้ลาพัก การผ่อนปรนมาตรการคุมขังอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่อยู่ในดุลพินิจของฝ่ายบังคับคดี⁶⁵

3) คำร้องให้ปฏิบัติ ใช้กับกรณีที่ฝ่ายที่มีอำนาจหน้าที่ในกระบวนการบังคับคดีเพิกเฉยต่อคำร้อง กล่าวคือ ไม่ปฏิเสธหรือตอบรับคำร้อง (มาตรา 109 วรรค 1 ประโยค 2 และมาตรา 113) จุดมุ่งหมายของคำร้องนี้ก็เพื่อที่จะให้ฝ่ายบังคับคดีพิจารณาคำร้องเดิม หรือออกมาตรการที่เป็นประโยชน์⁶⁶

4) คำร้องให้ละเว้นการปฏิบัติ ใช้เพื่อป้องกันไม่ให้นายงานราชการออกคำสั่งทางปกครองหรือปฏิบัติการทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกบังคับตามคำสั่งดังกล่าว เมื่อมีเหตุชี้ชัดหรือพิสูจน์ได้ว่าหน่วยงานราชการจะออกมาตรการนั้นซ้ำอีกครั้ง⁶⁷ คำร้องให้ละเว้นการปฏิบัตินี้ แม้จะไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็ได้รับการยอมรับเป็นการทั่วไปว่า จัดเป็นคำร้องชนิดหนึ่งที่มีรากฐานมาจากหลักการประกันความคุ้มครองสิทธิของประชาชน ตามมาตรา 19 ย่อหน้า 4 รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี⁶⁸

⁶³ Laubenthal. Op.cit. ย่อหน้าที่ 773.

⁶⁴ Ak-Volckart. มาตรา 109 ย่อหน้าที่ 25. Op.cit.; Laubenthal. Op.cit. ย่อหน้าที่ 774.

⁶⁵ คู่มือมาตรา 7 ย่อหน้าที่ 1-7.

⁶⁶ Ak-Volckart Loc.cit.; Laubenthal. ย่อหน้าที่ 775. Op.cit.

⁶⁷ Ak-Volckart. Op.cit. มาตรา 109 ย่อหน้าที่ 26 ; Laubenthal. ย่อหน้าที่ 775. Op.cit.

⁶⁸ Ak-Volckart. Loc.cit; Laubenthal. Loc.cit.

นอกจากคำร้องชนิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ยังมีคำร้องต่อศาลเพื่อให้ออกมาตรการคุ้มครองชั่วคราว ตามมาตรา 114 วรรค 2 ซึ่งมีใช้ชนิดคำร้องเอกเทศ หากแต่เพียงช่วยเสริมชนิดคำร้องหลัก เพื่อเป็นหลักประกันประสิทธิภาพของการได้รับความคุ้มครองจากศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่หากรอคำพิพากษาจากศาลแล้ว อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้ร้องขึ้นที่ไม่สามารถเยียวยาได้ในภายหลัง คำร้องต่อศาลเพื่อให้ออกมาตรการคุ้มครองชั่วคราวนี้ สามารถยื่นได้ก่อนการยื่นคำร้องให้ศาลตัดสินคดีความหลัก⁶⁹ และเนื่องการยื่นคำร้องให้ศาลตัดสินคดีตามมาตรา 114 วรรค 1 มิได้มีผลเยียวยาคำสั่งหรือมาตรการที่ออกไป มาตรา 114 วรรค 2 จึงเปิดโอกาสให้ผู้ร้องที่ประสงค์ให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของหน่วยราชการ ยื่นคำร้องให้ศาลสั่งพักการบังคับมาตรการที่ออกไปแล้วชั่วคราวด้วย ซึ่งคำร้องต่อศาลเพื่อให้ออกมาตรการคุ้มครองชั่วคราวในลักษณะนี้ คล้ายคลึงกับมาตรา 80 วรรค 5 กฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง โดยศาลจะสั่งพักการบังคับมาตรการได้ก็ต่อเมื่อมีภัยอันตรายหรือมูลเหตุชี้ชัดได้ว่าสิทธิของผู้ร้องอาจได้รับการกระทบกระเทือนจนไม่สามารถเยียวยาได้ในภายหลัง และไม่มีประโยชน์สาธารณะใดที่มีคุณค่าสูงกว่าที่จะสร้างความชอบธรรมให้กับการบังคับมาตรการโดยทันทีได้

แม้ว่ากฎหมายจะได้บัญญัติว่า ศาล “สามารถ” ที่จะมีคำสั่งพักการบังคับมาตรการต่าง ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม คำว่า สามารถ จะต้องตีความโดยยึดหลักการประกันความคุ้มครองสิทธิของประชาชน ตามมาตรา 19 วรรค 4 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี⁷⁰ นอกจากการสั่งพักการบังคับมาตรการชั่วคราวแล้ว ตามมาตรา 114 วรรค 2 ย่อหน้า 2 กฎหมายบังคับโทษทางอาญา และมาตรา 123 วรรค 1 กฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง ศาลยังออกมาตรการคุ้มครองชั่วคราวอื่น ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งมาตรการคุ้มครองชั่วคราวที่ออกนี้ห้ามมิให้มีผลเป็นการทำให้วัตถุประสงค์ของคำร้องต่อศาลในคดีหลัก (โดยปกติ คำร้องให้ออกคำสั่ง หรือคำร้องให้ปฏิบัติ) หดสั้นไป กล่าวคือ ศาลจะสั่งให้หน่วยงานออกมาตรการที่ผู้ร้องประสงค์ ในกระบวนการคุ้มครองสิทธิชั่วคราวไม่ได้ เว้นแต่หากไม่ทำตามคำขอจะเกิดความเสียหายแก่สิทธิของผู้ร้องที่มีคุณค่ามากกว่า และความเสียหายนี้ไม่สามารถเยียวยาได้ในภายหลัง⁷¹

3.1.3.2 อำนาจในการยื่นคำร้อง ตามกฎหมายบังคับโทษทางอาญา มาตรา 109 วรรค 2 ศาลจะรับคำร้องไว้พิจารณา ก็ต่อเมื่อผู้ร้องได้กล่าวอ้างว่าตนถูกละเมิดสิทธิจากการออกมาตรการปฏิเสธที่จะออกมาตรการ หรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ อันมีลักษณะเช่นเดียวกับบทบัญญัติ

⁶⁹ เปรียบเทียบจากข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งคอบเลนซ์ ในวารสารราชทัณฑ์. (1993, น. 371).; ปัญหาเบื้องต้นภายใต้กรอบของกฎหมาย

⁷⁰ Ak-Volckart. Op.cit. มาตรา 114 ส่วนที่ 1-7.

⁷¹ Ibid. มาตรา 114 ย่อหน้าที่ 4 (การเว้นโทษทางวินัย).

มาตรา 42 วรรค 2 แห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา โดยผู้ร้องเพียงแต่จะต้องแสดงให้เห็นถึงโอกาสที่จะถูกละเมิดสิทธิ⁷² กล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องนำขึ้นกล่าวอ้างต่อศาล จะต้องแสดงให้เห็นถึงโอกาสที่จะถูกละเมิดสิทธิของบุคคล หรือสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาเรื่องของตนโดยการใช้อุปินาที่ปราศจากข้อผิดพลาด องค์ประกอบในการพิจารณารับคำร้องของศาลในแง่ของอำนาจในการยื่นคำร้องจึงได้แก่ ความเป็นไปได้ที่จะถูกละเมิดสิทธิของบุคคลนั่นเอง โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าผู้ร้องได้ถูกกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิแล้วจริง⁷³ โดยการยื่นคำร้องเสนอข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการบังคับโทษทางอาญาเช่นนี้ ไม่เพียงแต่เฉพาะตัวผู้ต้องขังเท่านั้นที่มีอำนาจในการยื่นคำร้องได้ บุคคลอื่นก็สามารถถูกละเมิดสิทธิจากมาตรการของฝ่ายบังคับคดีได้เช่นกัน ตัวอย่างกรณีอำนาจในการยื่นคำร้องของบุคคลอื่นที่ได้รับการยอมรับ ตามมาตรา 109 ได้แก่

- (1) อำนาจในการยื่นคำร้องของผู้ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมนักโทษ⁷⁴
- (2) ในกรณีผู้ที่มาเยี่ยมได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมนักโทษได้เฉพาะในห้องที่มีกระจก
กัน⁷⁵
- (3) อำนาจในการยื่นคำร้องของทนายที่ถูกตรวจค้นร่างกายในเรือนจำ⁷⁶
- (4) ในกรณีที่ถูกปฏิเสธคำร้องขอตรวจเอกสารของผู้ต้องขัง⁷⁷
- (5) ในกรณีที่ถูกจำกัดจำนวนจดหมายที่ส่งถึงนักโทษ และในกรณีที่ถูกรื้อค้นให้
แสดงเอกสารว่าเป็นทนายของผู้ต้องขัง⁷⁸
- (6) อำนาจในการยื่นคำร้องของคณะกรรมการเรือนจำหรือของสมาชิกคณะกรรมการ
เรือนจำ ที่จะเรียกรื้อค้นให้ศาลเข้ามาตรวจสอบมาตรการต่าง ๆ ที่กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ
ตน⁷⁹

⁷² ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งคาร์สruhe ในวารสาร NSiZ (1993, p. 404). ; ห้องขังที่มีน้ำท่วม ซึ่งเป็นที่อยู่ที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชน ; กฎหมายรัฐธรรมนูญ ในวารสารราชทัณฑ์ (1993, p. 180). : โทษทางวินัยและการตรวจสอบการติดต่อทางจดหมาย ; กฎหมายรัฐธรรมนูญ ในวารสารราชทัณฑ์ (1993, p. 145).: โทษทางวินัยและการเพิกถอนการผ่อนปรนการบังคับทางกฎหมาย

⁷³ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งฮัมม์ ในวารสาร NSiZ (1981, p. 368). ; ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งเซลล์ ในวารสาร NSiZ ปี (1989, p. 295).

⁷⁴ เปรียบเทียบกับคำพิพากษาศาลฎีกา หน้าที่ 131; สูเฟน ปี 1998, มาตรา 14 ย่อหน้าที่ 143.

⁷⁵ คำพิพากษาศาลอาญา มาตรา 27 p. 175, มาตรา 27 p. 284.

⁷⁶ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งชไวบวร์คเคน ในวารสาร NSiZ (1993, p. 408).

⁷⁷ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งเซลล์ ในวารสาร NSiZ (1986, p. 396).

⁷⁸ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งเครสเดน ในวารสารราชทัณฑ์ (2000, p. 124).

⁷⁹ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งแฟรงก์เฟิร์ต ในวารสารราชทัณฑ์ (1987, p. 114).

(7) อำนาจในการยื่นคำร้องของอาสาสมัครที่ดูแลนักโทษ กรณีถูกปฏิเสธการอนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่⁸⁰

(8) อำนาจในการยื่นคำร้องของผู้รับและผู้ส่งจดหมายในกรณีที่จดหมายถูกตรวจสอบหรือระงับการส่งจากเจ้าพนักงานเรือนจำ⁸¹

(9) อำนาจในการยื่นคำร้องของเจ้าหน้าที่ของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ฝ่ายบังคับคดีออกคำสั่งเพิ่มจำนวนเงินของผู้ต้องขังที่ไม่สามารถนำมาชำระหนี้ได้ ในระหว่างต้องโทษ⁸²

กรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว กลุ่มบุคคล หรือคณะบุคคลก็สามารถยื่นคำร้องในกรณีนี้ได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น

(10) พรการการเมือง ซึ่งรวมถึงพรการเมืองระดับท้องถิ่นในกรณีที่ทำกิจกรรมในเรือนจำ⁸³

(11) สมาคมที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้ต้องขังในเรือนจำ ในกรณียื่นคำร้องขอใช้ห้อง⁸⁴

โดยศาลสูงสุดของเมือง Hamm⁸⁵ ได้ให้สิทธิกลุ่มบุคคล หรือคณะบุคคลไว้ถึงขนาดยอมรับอำนาจในการยื่นคำร้องของกลุ่มผู้ต้องขังที่รวมตัวกันตามมาตรา 160 ในกรณีที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ร่วมกันของผู้ต้องขังที่ได้รับการกระทบกระเทือนจากมาตรการที่ออกโดยฝ่ายบังคับคดี

อย่างไรก็ตาม ศาลสูงสุดเมืองแฟรงก์เฟิร์ตได้พิพากษาคดีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งคดีหนึ่ง⁸⁶ โดยมีคำพิพากษาให้ผู้ที่ยื่นคำร้องที่แม้จะร้องเรียนในเรื่องที่ไม่สมเหตุผล ผลมีอำนาจยื่นคำร้องโดยเฉพาะเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นได้ประจักษ์ว่า จุดประสงค์ในการยื่นคำร้องจะมีเพียงแต่การสร้างภาระให้ศาลตัดสินคดีที่ไม่เป็นเรื่อง และยื่นคำร้องต่อศาลบ่อยถึง 3 ครั้งต่อเดือน แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ฟ้องคดีห้ามใช้สิทธิการฟ้องคดีไปในทางไม่สุจริต อาทิ ฟ้องโดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้าง

⁸⁰ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแอสตุต์การ์ด ในวารสาร NSiZ ปี (1986, p. 382).

⁸¹ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งฮามม์ 1985/6, p. 18; คล้ายคลึงกับข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งแฟรงก์เฟิร์ตในวารสารราชทัณฑ์ (1984, p. 191).

⁸² ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งแฟรงก์เฟิร์ตในวารสารราชทัณฑ์ (1982, p. 81). ; ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งเซสส์ ในวารสารราชทัณฑ์ (1986, p. 6).

⁸³ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งเซสส์ ในวารสาร NSiZ (1984, p. 334).

⁸⁴ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งเนิร์นแบร์ก ในวารสาร NSiZ (1984, p. 286).; เรเกนบวร์ก (1986, p. 478).

⁸⁵ Müller-Dietz. (1978). ความต้องการในการพูดเรื่องของการใช้กฎหมาย.

⁸⁶ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งฮามม์ ในวารสาร NSiZ (1993, p. 512).

ความเสียหายแก่คุณกรณี หรือ สร้างภาระหรือความรำคาญใจแก่ศาล (หลักการห้ามใช้กระบวนการทางศาลเป็นเครื่องมือกดขี่ ข่มเหง หรือบังคับผู้อื่น)⁸⁷ แต่หลักการจำกัดสิทธิในการนำความขึ้นร้องศาลเนื่องจากการใช้สิทธิไปในทางทุจริตดังกล่าวจะนำมาใช้ไม่ได้ เมื่อมองโดยภาพรวมจากข้อเท็จจริงแล้ว ผู้ร้องมีโอกาสถูกละเมิดสิทธิของตนจากมาตรการดังที่ได้ยื่นคำร้องขึ้นสู่ศาลจริง⁸⁸ แต่สำหรับในกรณีกลุ่มนักโทษที่อยู่ในเรือนนอนเดียวกันในเรือนจำในกรณีที่ยื่นคำร้องขอให้ติดตั้งตู้เย็นที่มีช่องแช่แข็ง⁸⁹ ไม่ได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจในการยื่นคำร้องดังกล่าวได้แต่อย่างใด

3.1.3.3 ระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลอันเกี่ยวกับการบังคับโทษจะต้องกระทำภายในกำหนดสองอาทิตย์ นับจากวันที่มีการแจ้งการออกมาตรการหรือการปฏิเสธที่จะออกมาตรการ หรือการแจ้งผลการอุทธรณ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (มาตรา 112 วรรค 1)⁹⁰ ในกรณีของคำร้องให้ปฏิบัติ เมื่อหน่วยงานเพิกเฉยไม่ตอบคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามเดือนไปแล้ว เว้นแต่ว่ามีเหตุจำเป็นพิเศษเฉพาะกรณีที่สร้างความชอบธรรมให้ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องก่อนพ้นกำหนดระยะเวลาข้างต้นได้ (มาตรา 113 วรรค 1)⁹¹ นอกจากนั้นแล้ว หากผู้ร้องยื่นคำร้องหลังจากพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว กฎหมายยังเปิดโอกาสให้ผู้ร้องยื่นคำร้องให้ศาลสั่งให้คำร้องกลับมาสู่กระบวนการเดิม หากการฝ่าฝืนข้อกำหนดด้านระยะเวลามีได้เกิดจากเหตุที่ผู้ร้องต้องรับผิดชอบ (มาตรา 112 วรรค 2 ถึง 4)⁹²

3.1.3.4 รูปแบบของคำร้องที่จะยื่นต่อศาลนั้นกฎหมายบังคับให้ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องลงบันทึกไว้ที่ฝ่ายธุรการของศาล (มาตรา 112 วรรค 1 ประโยค 1) โดยเขตอำนาจศาลในการยื่นคำร้องนี้ กระทำได้ทั้งที่ศาลจังหวัดและศาลแขวงในเขตที่เรือนจำตั้งอยู่ (ตามมาตรา 299 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)⁹³

ดังที่รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 103 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติกำหนดถึงรูปแบบของการยื่นคำร้องต่อศาลไว้ด้วยการยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรมนั้น

⁸⁷ ตัวอย่างจากคำตัดสินของศาลแห่งมิวนิก ในวารสารราชทัณฑ์ (1982, p. 378).

⁸⁸ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งแฟรงก์เฟิร์ต ในวารสารราชทัณฑ์ (1989, p. 269).

⁸⁹ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งฮามม์ ในวารสาร NStZ (1981, p. 118).

⁹⁰ มีการไต่สวนเป็นระยะเวลาใน 1 ปี ตามมาตรา 113 วรรคที่ 3, คาสลิเอส/มุลเลอร์-ดิทซ์. (2002), มาตรา 112 ย่อหน้าที่ 1.

⁹¹ Calliess / Dietz. § 109 Rn. 6. Op.cit.; S/B – Schuler. § 109 Rn. 11 m. w. N. Op.cit.

⁹² กฎหมายรัฐธรรมนูญได้ระบุอย่างชัดเจนว่า บางสถานการณ์ เช่นการตัดสินอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการออกไปข้างนอกในช่วงการลาพัก.

⁹³ Kaiser/Schöch. (p. 244). Op.cit.

ศาลจะรับไว้พิจารณาได้แต่เฉพาะการยื่นคำร้องที่ได้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในทางปฏิบัติ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังขาดความชำนาญในการเขียน จึงมีการอนุญาตให้ผู้ต้องขังที่ประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลนั้นอาจกระทำโดยการให้ถ้อยคำในการไต่สวนก็ได้⁹⁴

3.1.3.5 การโต้แย้งหรืออุทธรณ์คำสั่งเกี่ยวกับมาตรการบังคับโทษทางอาญา ตามกฎหมายบังคับโทษทางอาญามีได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้ต้องกระทำการโต้แย้งหรืออุทธรณ์มาตรการก่อนที่จะนำข้อพิพาทใด ๆ ขึ้นร้องต่อศาล และในขณะเดียวกันก็มีได้ห้ามการจับให้มีกระบวนการอุทธรณ์มาตรการก่อนนำความขึ้นร้องต่อศาลไว้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐในการตัดสินใจว่าจะให้มีกระบวนการโต้แย้งหรืออุทธรณ์มาตรการใด ๆ ก่อนหรือไม่ (มาตรา 109 วรรค 3) รัฐที่กำหนดให้ต้องมีกระบวนการโต้แย้งหรืออุทธรณ์ก่อนที่จะนำข้อพิพาทขึ้นร้องต่อศาลได้แก่ รัฐ Baden Wüttemberg, Bremen, Hamburg, Nordrhein-Westfalen และรัฐ Schleswig-Holstein ส่วนรัฐอื่น ๆ ไม่มีกระบวนการโต้แย้งหรืออุทธรณ์บังคับไว้⁹⁵

3.1.3.6 ขอบเขตอำนาจของแผนกคดีบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม ในเชิงเนื้อหา นั้นถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 78a วรรค 1 หมายเลข 2 แห่งกฎหมายธรรมนูญศาลยุติธรรม ในแง่ขอบเขตอำนาจโดยทั่วไป แผนกคดีบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรมจะรับผิดชอบต่อกดีบังคับโทษที่เกิดขึ้นในเรือนจำที่ตั้งอยู่ในเขตเดียวกับศาล ตามมาตรา 110 วรรค 1 ในกรณีที่นักโทษถูกย้ายเรือนจำในระหว่างที่มีการนำข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวกับกระบวนการบังคับโทษทางอาญาขึ้นสู่ศาล ตามมาตรา 109 แห่ง กฎหมายบังคับโทษทางอาญา หากเป็นคำร้องให้ออกมาตรการที่เป็นประโยชน์แก่นักโทษ ให้ศาลที่มีขอบเขตอำนาจรับผิดชอบคดีความในเรือนจำใหม่เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาตัดสินคดีนั้นแทน⁹⁶ แต่หากเป็นคำร้องให้เพิกถอนมาตรการที่ได้ออกไปแล้ว ให้อำนาจตัดสินลงไว้ที่ศาลเดิม ถ้ามาตรการที่ถูกร้องเพิกถอนนั้นมีผลบังคับผูกพันต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำใหม่ และผลของมาตรการนั้นยังไม่สิ้นสุดลง เช่น มาตรการที่อยู่ในแผนการกักคุมตัวนักโทษในเรือนจำ⁹⁷

3.1.3.7 การพิจารณาคดีของแผนกคดีบังคับโทษทางอาญาในศาลยุติธรรม โดยทั่วไป การพิจารณาและตัดสินข้อพิพาทของศาล จะพิจารณาจากการกระทำหรือเจตนาของฝ่ายที่ยื่นคำร้องเข้ามา ส่วนกระบวนการในการคัดค้านคำร้องนั้น ก็สามารถทำได้ในภายหลังจากที่ได้มีการยื่นคำ

⁹⁴ Ibid. (p. 245).

⁹⁵ Ibid. (p. 243).

⁹⁶ คำพิพากษาคดีอาญาของศาลฎีกา ในมาตรา 36, p. 33 เกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายซึ่งบังคับใช้สำหรับการผ่อนปรนทางกฎหมาย

⁹⁷ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งทวิริงเงอ ในวารสารราชทัณฑ์ (1996, p. 311).

ร้องเข้ามาแล้วจนถึงเมื่อศาลได้ตัดสินข้อพิพาทนั้น⁹⁸ โดยในการไต่สวน อาจกระทำได้โดยการให้การต่อศาลด้วยวาจาก็ได้ ไม่จำเป็นต้องให้การเป็นหนังสือเสมอไป อันเป็นไปตามกฎของวิธีการพิสูจน์ความความบริสุทธิ์กับความไม่แน่นอนชัดเจน⁹⁹

ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องที่ยื่นเข้ามาหรือจะยกคำร้องดังกล่าวก็ได้ ซึ่งถือเป็นดุลพินิจของศาล อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องแต่ละประเภท จะมีหลักเกณฑ์วางไว้อย่างกว้าง เพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการวินิจฉัยและมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ในการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนมาตรการใด ๆ นั้น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาประกอบการวินิจฉัยนั้น จะมุ่งพิจารณาว่ามาตรการดังกล่าวนั้นผิดกฎหมายหรือไม่ และใช้มาตรการได้กระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นจริง (มาตรา 115 วรรค 2 ประโยคที่ 1)¹⁰⁰ นอกจากนี้ มาตรา 115 วรรค 4 ประโยคที่ 1 ยังได้บัญญัติถึงเรื่องอำนาจและผลแห่งกฎหมายในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน¹⁰¹ ไว้โดยเฉพาะอีกด้วย

3.1.4 กระบวนการทางกฎหมายสำหรับคำตัดสินเกี่ยวกับการจำคุกตามคำพิพากษาของศาล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการทางกฎหมายสำหรับการตัดสินคดีบังคับโทษทางอาญาไว้โดยเฉพาะ โดยมีบัญญัติไว้ในมาตรา 449 ถึงมาตรา 463 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้¹⁰²

มาตรา 451 จะเป็นการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคดีว่าเป็นหน้าที่ของศาลยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของศาลยุติธรรมคือผู้ที่มีอำนาจของรัฐ มาตรา 453 เป็นบทบัญญัติถึงกระบวนการที่เกี่ยวกับงานคุมประพฤติและการเตือน ซึ่งเป็นขั้นตอนภายหลังจากมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว เช่น การเพิกถอนคำสั่ง เป็นต้น มาตรา 454 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการตัดสินในเรื่องการระงับโทษส่วนที่เหลือทางอาญากับการคุมประพฤติ มาตรา 458 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตีความกฎหมายและการคำนวณอัตราโทษ มาตรา 462 กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนในการตัดสินคดีของศาล มาตรา 462 a กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม มาตรา 463 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจภายหลังที่มีความเหมาะสมในทางอาญา

⁹⁸ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งซาร์บูกเค่น (1999, p. 51).

⁹⁹ ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งมิวนิค (1984, p. 127).

¹⁰⁰ Kaiser/Schöch. (p. 246). Op.cit.

¹⁰¹ คำพิพากษาศาลแห่งสตัสการ์ด (1980, p. 250). ; ข้อสังเกตของผู้พิพากษาแห่งคอบเลินซ์ปี (1983, p. 315).

¹⁰² Kaiser/Schöch. (p. 240). Op.cit.

ศาลยุติธรรมจะมีอำนาจในการตัดสินคดีความทุกประเภท ยกเว้นข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งตามมาตรา 453 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับงานคุมประพฤติอันเป็นขั้นตอนภายหลังจากมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว ซึ่งข้อยกเว้นนี้ได้ถูกกำหนดห้ามไว้ในมาตรา 462 a อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมไว้โดยละเอียด และเป็นหลักการทั่วไปอันเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณากำหนดโทษทางอาญาโดยศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดี

3.2 ศาลบังคับโทษในสาธารณรัฐฝรั่งเศส

กระบวนการบังคับโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นมีการจัดระบบการบริหารงานราชทัณฑ์ ซึ่งมีลักษณะพิเศษยิ่งกว่าระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทย กล่าวคือ ในกระบวนการยุติธรรมชั้นบังคับโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นมิได้มีแต่กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดเพียงหน่วยงานเดียว แต่ยังมียोगค์กรศาลซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหลักในการพิจารณา มีคำสั่งอนุมัติให้มีการลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การจำคุกในระบบกึ่งเรือนจำ การควบคุมตัวโดยทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และยังมีองคกรอัยการซึ่งกฎหมายได้กำหนดบทบาทในการร้องขอและให้ความยินยอมหรือคัดค้านการให้มีการใช้วิธีการดังกล่าว รวมทั้งการอุทธรณ์คัดค้านคำวินิจฉัยของศาลด้วย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการยุติธรรมชั้นบังคับโทษของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีลักษณะทำนองเดียวกับกระบวนการวิธีพิจารณาในชั้นพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

ทั้งนี้ ประชาชนฝรั่งเศสได้ประกาศอย่างเป็นทางการถึงการยึดมั่นในสิทธิมนุษยชน และหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ตามที่ได้กำหนดไว้ในปฏิญญาสิทธิ ค.ศ. 1789 ซึ่งได้มีการยืนยันเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1946 โดยตามรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส (สาธารณรัฐที่ 5) หมวด 8 ว่าด้วยเรื่องอำนาจตุลาการ ในมาตรา 66 บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามมิให้กักขังบุคคลใดตามอำเภอใจ

อำนาจตุลาการเป็นผู้พิทักษ์เสรีภาพของบุคคลและรับรองให้มีการเคารพหลักการนี้ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย”

3.2.1 ผู้พิพากษาบังคับโทษ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสได้กำหนดให้มีผู้พิพากษาบังคับโทษ (Le juge de l'application des peines - JAP) เป็นหลักในกระบวนการยุติธรรมชั้นบังคับโทษ ผู้พิพากษาบังคับโทษ เป็นผู้พิพากษาพิเศษประจำศาลชั้นต้น ที่มีหน้าที่ติดตามการบังคับโทษแก่ผู้ต้องโทษทั้งในและนอกเรือนจำ ตำแหน่งผู้พิพากษาบังคับโทษนี้ ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1958 อันเนื่องมาจากอิทธิพลของหลักปัจเจกบุคคลของการลงโทษ (L'individualization de la peine) ผู้พิพากษาบังคับโทษมีหน้าที่ในการรักษาหลักการและสาระสำคัญของการลงโทษ ซึ่งรวมถึงการ

ปรับปรุงตัวและการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเพื่อกลับคืนสู่สังคม ดังนั้น ผู้พิพากษาบังคับโทษ จึงจำเป็นต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์¹⁰³

โดยอำนาจของผู้พิพากษาบังคับโทษแบ่งออกตามลักษณะของสถานที่ในการบังคับโทษ ดังนี้¹⁰⁴

(1) กรณีผู้ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ

หลังจากที่ผู้พิพากษาบังคับโทษได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการบังคับโทษแล้ว มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1.1) ลดโทษให้กับผู้ต้องโทษที่แสดงความพยายามอย่างเต็มที่ในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม

(1.2) อนุญาตให้ผู้ต้องโทษออกนอกเรือนจำ (Des permissions de sortir)

และในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการอภิปรายโต้แย้งกัน (Le débat contradictoire) ผู้พิพากษาบังคับโทษมีอำนาจอนุญาตให้ทัณฑสถานดำเนินการดังต่อไปนี้ หลังจากการอภิปรายโต้แย้งกันแล้ว

(ก) การพักการลงโทษ (La libération conditionnelle) ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดของการราชทัณฑ์ฝรั่งเศส ซึ่งผสมผสานหลักความจำเป็นในการลงโทษกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีป้องกันสังคมแบบใหม่ (La défense sociale nouvelle) ในการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดเพื่อกลับคืนเข้าสู่สังคม ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729¹⁰⁵ ได้กล่าวถึงการพักการลงโทษไว้ ดังนี้

“การพักการลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องโทษได้กลับคืนเข้าสู่สังคมและเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ผู้ต้องโทษซึ่งต้องโทษจำคุกเสรีภาพ มีสิทธิได้รับประโยชน์จากมาตรการพักการลงโทษได้ หากเขาได้แสดงความพยายามอย่างจริงจังในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม โดยพิจารณาจากความตั้งใจในการฝึกหัดอาชีพ หรือความสม่ำเสมอในการเรียนการสอนหรือการฝึกหัดอาชีพ หรือการฝึกอบรม หรือการประกอบการทำงานชั่วคราวเพื่อความมุ่งหมายในการกลับคืนเข้าสู่สังคม หรือการมีส่วนร่วมสำคัญในชีวิตครอบครัว หรือการปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัด หรือความพยายามในการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย

¹⁰³ อุทัย อาทิวา. (2554, น. 152-153). อัยการฝรั่งเศส. *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินติ้ง.

¹⁰⁴ แหล่งเดิม. (น. 154).

¹⁰⁵ Code de Procédure Pénale, 45e edition, Edition 2004, DALLOZ, pp. 1058-1059.

ภายใต้บังคับบทบัญญัติ มาตรา 132-23 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส การอนุญาตให้พักการลงโทษจะกระทำได้อต่อเมื่อระยะเวลาที่ผู้ต้องโทษได้รับโทษจำคุกเสร็จภาพมาแล้วเป็นเวลาอย่างน้อยเท่ากับระยะเวลาของโทษที่เหลืออยู่ สำหรับผู้ต้องโทษซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 132-8, มาตรา 132-9 และ มาตรา 132-10 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้น จะสามารถได้รับประโยชน์จากมาตรการของการพักการลงโทษได้อต่อเมื่อระยะเวลาที่ผู้ต้องโทษได้รับโทษจำคุกเสร็จภาพมาแล้วเป็นเวลาอย่างน้อยเท่ากับสองเท่าของระยะเวลาของโทษที่เหลืออยู่สำหรับผู้ต้องโทษ แต่ในกรณีดังกล่าวระยะเวลาที่ต้องโทษมาแล้วจะต้องไม่เกินสิบห้าปี

สำหรับนักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตจะมีสิทธิได้รับการพักการลงโทษต่อเมื่อได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบห้าปี”

หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับผู้ต้องโทษที่ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดซ้ำ จะพักการลงโทษได้ต่อเมื่อระยะเวลาที่ต้องขังมาแล้วอย่างน้อยเท่ากับระยะเวลาดังโทษที่ยังเหลืออยู่ ส่วนผู้ต้องโทษซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำนั้นจะพักการลงโทษได้ต่อเมื่อระยะเวลาที่ต้องขังแล้วอย่างน้อยสองเท่าของระยะเวลาดังโทษที่ยังเหลืออยู่

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามกฎหมายฝรั่งเศสนั้นมีความสัมพันธ์ของการทำงานระหว่างศาลกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตลอดทั้งกระบวนการ ตั้งแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น มีการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด การพิจารณาคดี การพิพากษาคดี และการบังคับคดีอาญากับผู้ต้องโทษจนกระทั่งพ้นโทษ โดยที่การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศสไม่ได้พิจารณาแต่เฉพาะการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังได้ทำการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา ซึ่งทำให้พนักงานอัยการและศาลได้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและตัวบุคคลผู้กระทำความผิด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการร้องขอให้ลงโทษของพนักงานอัยการ และการพิจารณากำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยของศาล อันเป็นการสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมใหม่ (La défense sociale nouvelle / The new social defense) ของ Marc Ancel ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการฟื้นฟูแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนเข้าสู่สังคมหลังจากพ้นโทษ

คำร้องขอพักการลงโทษที่ขึ้นสู่การพิจารณาของผู้พิพากษาบังคับโทษนั้น อาจเกิดจากการที่ผู้พิพากษาบังคับโทษหยิบยกคดีขึ้นพิจารณาเอง หรือคำขอของผู้ต้องโทษ หรือคำร้องของพนักงานอัยการแห่งสาธารณรัฐ และในการทำคำวินิจฉัยของผู้พิพากษาบังคับโทษนั้น จะต้องมีความเห็นของผู้แทนจากสำนักบริหารราชทัณฑ์ประกอบ และจะต้องจัดให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานทั้งสองฝ่าย (débat contradictoire) ในองค์คณะที่ปรึกษา (La Chambre du Conseil) โดยผู้พิพากษาบังคับโทษจะฟังคำร้องของพนักงานอัยการและข้อสังเกตหรือคำโต้แย้งของผู้

ต้องโทษหรือทนายความของผู้ต้องโทษ เมื่อผู้พิพากษาบังคับโทษได้วินิจฉัยคำร้องแล้ว ผู้ต้องโทษ อัยการแห่งสาธารณรัฐ และอธิบดีอัยการ สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าวได้ ภายในกำหนด 10 วันนับแต่วันได้รับแจ้งคำวินิจฉัย (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 722 วรรค 6)¹⁰⁶

คำวินิจฉัยของผู้พิพากษาบังคับโทษที่อนุญาตให้พักการลงโทษมีผลบังคับทันที แม้จะมีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าว เว้นแต่คำอุทธรณ์ของพนักงานอัยการคัดค้านคำวินิจฉัยดังกล่าวจะได้กระทำลงภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย จึงจะมีผลให้รอการบังคับตามคำวินิจฉัยของผู้พิพากษาบังคับโทษไว้ก่อนจนกว่าศาลอุทธรณ์จะได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของพนักงานอัยการ (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 722 วรรค 8)¹⁰⁷

(ข) การคุมตัวไว้ในสถานที่ภายนอกเรือนจำ (La placement à l'extérieur) ในระบบของบ้านกึ่งวิถี (Une semi-liberté) หรือกำหนดให้อยู่ภายใต้การควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ (La placement sous surveillance électronique)

ผู้พิพากษาบังคับโทษมีอำนาจอนุญาตให้ผู้ต้องโทษออกนอกเรือนจำได้ภายใต้การติดตามของเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มีเหตุผลด้านความรุนแรงของปัญหาครอบครัว รวมทั้งอนุญาตให้รอการลงโทษหรือลดโทษได้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของผู้พิพากษาบังคับโทษสามารถอุทธรณ์ได้นับแต่วันที่ได้แจ้งคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทราบแล้วแต่กรณี ในกรณีที่เป็นคำสั่งให้อุทธรณ์ภายในกำหนดยี่สิบสี่ ชั่วโมง ในกรณีที่เป็นคำพิพากษาให้อุทธรณ์ภายในกำหนดสิบวัน

คำวินิจฉัยของผู้พิพากษาบังคับโทษให้บังคับได้ทันที เว้นแต่จะมีการอุทธรณ์ของอัยการภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง

(ค) กรณีผู้ต้องโทษอยู่ในเรือนจำเปิด

ผู้พิพากษาบังคับโทษมีอำนาจหน้าที่ในการติดตามดูแลการบังคับโทษซึ่งกระทำลงในสถานที่ภายนอกเรือนจำ เช่น การเลื่อน หรือการรอการลงโทษที่มีเงื่อนไขการปฏิบัติ หรือคุมประพฤติ (Le sursis avec mise à l'épreuve) การทำงานสาธารณประโยชน์ การรอการลงโทษ โดยมีหน้าที่ที่จะต้องทำงานสาธารณประโยชน์ การห้ามเข้าเขตกำหนด การติดตาม การคุมประพฤติ (Le suivi socio-judiciaire) การพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไข

¹⁰⁶ Ibid. (p. 1042).

¹⁰⁷ Ibid. (pp. 1042-1043).

นอกจากนี้ยังมีหน้าที่จัดการกับการลงโทษจำคุกที่ไม่เกินหนึ่งปีสำหรับผู้ต้องโทษที่ได้รับอิสรภาพภายใต้ระบบบ้านพักกึ่งวิถี การอยู่ภายใต้การควบคุมทางอิเล็กทรอนิกส์ การกำหนดให้อยู่นอกเรือนจำ การรอกการลงโทษหรือการลดโทษ หรือการเปลี่ยนโทษจำคุกที่ไม่เกินหกเดือนให้เป็นการรอกการลงโทษที่มีหน้าที่ในการทำงานสาธารณประโยชน์ หรือการลงโทษปรับรายวัน (Les jours-amende)

สำหรับการปฏิบัติงานในสถานที่เปิดนี้ผู้พิพากษาบังคับโทษจะได้รับการสนับสนุนการทำงานจากสำนักงานเพื่อการคืนสู่สังคมและการคุมประพฤติ (Le Service Pénitentiaire d'Insertion et de Probation - SPIP) สำนักงานนี้มีหน้าที่ในการสืบเสาะข้อเท็จจริงก่อนที่จะมีการพิพากษาลงโทษและช่วยผู้ต้องโทษในการเตรียมสำนวนข้อมูลของการบริหารจัดการโทษที่จะเสนอต่อผู้พิพากษา บรรดาที่ปรึกษาด้านการคืนสู่สังคมและการคุมประพฤติ (Les Conseillers d'Insertion et de Probation) จะให้การสนับสนุนผู้ต้องโทษในการคืนสู่สังคม และตรวจตราว่าผู้ต้องโทษได้ปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

นอกจากนี้ผู้พิพากษาบังคับโทษยังมีอำนาจในการควบคุมและจัดรูปแบบการบังคับโทษในสถานที่กักขังหรือเรือนจำอีกด้วย¹⁰⁸ และร่วมกับผู้พิพากษาได้ส่วน ประธานศาลได้ส่วน อัยการแห่งสาธารณรัฐ และอธิบดีอัยการในการตรวจเยี่ยมทัณฑสถานด้วย

จะเห็นได้ว่า กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการพักการลงโทษนั้นมีลักษณะคล้ายกับกระบวนการในชั้นพิจารณาพิพากษาคดี บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการ ผู้ต้องโทษ ผู้แทนจากราชทัณฑ์ มีบทบาทในกระบวนการพิจารณา และมีศาลเป็นผู้ได้ส่วนพยานหลักฐานทั้งสองฝ่าย นับว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาของฝรั่งเศสมีลักษณะของการทำงานที่เป็นระบบบูรณาการขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นจนจบ แม้กระทั่งกระบวนการขึ้นบังคับโทษ ซึ่งเป็นกระบวนการหลังคำพิพากษา พนักงานอัยการก็มีบทบาทการทำงานเคียงคู่ไปกับบทบาทของศาล¹⁰⁹

3.2.2 เขตอำนาจของศาลบังคับโทษ

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2004-204 ลงวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 2004 หรือกฎหมายแปร์เบ็ง II (Loi Perben II) ซึ่งตราออกมาเพื่อปรับกระบวนการยุติธรรมในชั้นบังคับโทษให้เข้ากับวิวัฒนาการของการประกอบอาชญากรรม และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม

¹⁰⁸ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 709-1.

¹⁰⁹ อุทัย อาทิวา. (น. 157). เล่มเดิม.

ค.ศ. 2005 กฎหมายดังกล่าวได้จัดรูปกระบวนการยุติธรรมในชั้นบังคับโทษขึ้นใหม่โดยการตั้งเขตอำนาจของศาลบังคับโทษ ดังนี้¹¹⁰

(1) เขตอำนาจศาลบังคับโทษชั้นต้น (Les juridictions de l'application des peines) ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาบังคับโทษและศาลบังคับโทษชั้นต้น ซึ่งมีอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในการกำหนดรูปแบบหลักในการลงโทษที่ตัดเสรีภาพหรือโทษจำคุกเสรีภาพบางประเภท โดยกำหนดทิศทางและควบคุมการบังคับโทษดังกล่าว¹¹¹

อำนาจของศาลขึ้นอยู่กับอัตราโทษที่กำหนดไว้ ศาลบังคับโทษชั้นต้นมีอำนาจในการพิจารณาคดีที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และโทษจำคุกที่เหลือตั้งแต่สามปีขึ้นไป

(2) ศาลบังคับโทษชั้นอุทธรณ์ (La chambre de l'application des peines - CHAP) มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องอุทธรณ์คัดค้านคำวินิจฉัยของผู้พิพากษาบังคับโทษและศาลบังคับโทษชั้นต้น

(3) คณะกรรมการบังคับโทษ (La commission de l'application des peines) ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษาบังคับโทษเป็นประธาน และมีอัยการแห่งสาธารณรัฐและหัวหน้าเรือนจำเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง มีหน้าที่ในการให้ความเห็นแก่ผู้พิพากษาบังคับโทษเพื่อประกอบการพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่าง ๆ แก่ผู้ต้องโทษ ในระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษา

3.2.3 หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับตัวนักโทษแต่ละคน (Individualisation des peines)

การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน (Individualisation des peines) หมายถึง การที่ศาลหรือองค์กรอื่นที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลนักโทษปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูปรับปรุงแก้ไขและเพื่อให้ผู้กระทำความผิดพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมอย่างไม่มีปัญหา ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การคำนึงถึงลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดอาญานั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วง ช่วงแรก คือ ก่อนการพิพากษา (Personnalisation des peines) โดยศาลจะเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดโทษและระยะเวลาในการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับจำเลย โดยการพิจารณาถึงความหนักเบาของความผิดที่จำเลยได้กระทำ เหตุบรรเทาโทษต่าง ๆ และลักษณะส่วนตัวของจำเลย¹¹² ช่วงที่สอง คือระหว่างการลงโทษ (Individualisation

¹¹⁰ แหล่งเดิม. (น.153).

¹¹¹ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 712-1 วรรคแรก.

¹¹² ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-24 บัญญัติว่า “ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลมีอำนาจพิจารณากำหนดโทษและรูปแบบการลงโทษโดยคำนึงถึงพฤติกรรมแห่งความผิดและลักษณะของผู้กระทำ

des peines) ระหว่างที่นักโทษต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำ การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางเพื่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูและปรับปรุงแก้ไขให้จำเลยพร้อมที่จะกลับเข้าสู่ชีวิตในสังคมต่อไป

ในอดีตเรามักจะตั้งสมมติฐานว่าบุคคลที่กระทำความผิดรูปแบบเดียวกัน ควรจะได้รับการโทษจำคุกเท่ากัน เพราะวัตถุประสงค์ของการลงโทษมุ่งเน้นแต่การลงโทษผู้กระทำความผิดให้สมกับการกระทำที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น ยับยั้งข่มขู่ไม่ให้ประชาชนกระทำความผิด รวมทั้งการกักขังผู้กระทำความผิดออกจากสังคมในระยะเวลาที่เหมาะสม ด้วยสมมติฐานเพียงเท่านี้ จึงมีการลงโทษนักโทษที่กระทำความผิดแบบเดียวกันด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน เช่น การกำหนดระยะเวลาจำคุกที่เท่ากัน แต่ด้วยในปัจจุบัน วัตถุประสงค์ในการลงโทษได้เปลี่ยนไปในทิศทางของการมุ่งเน้นการฟื้นฟูแก้ไขตัวนักโทษ พร้อมทั้งการพยายามทำให้นักโทษกลับคืนสู่สังคม การลงโทษจำคุกจึงไม่ได้มีเพียงเพื่อการแก้แค้นทดแทนการกระทำความผิดหรือเพียงเพื่อการกักขังผู้ร้ายออกจากสังคมเท่านั้น แต่การจำคุคนั้น ยังหมายถึงการเปิดโอกาสให้นักโทษได้รับการฟื้นฟูจิตใจ และเตรียมพร้อมกลับเข้าสู่สังคมโดยที่ไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน

วัตถุประสงค์การลงโทษแบบดังกล่าว ได้รับการยอมรับในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสที่ได้กล่าวไว้ว่า “การลงโทษทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดเสรีภาพนั้นยอมรับได้ไม่ใช่เพียงเพื่อการป้องกันสังคมและเพื่อการลงโทษผู้ถูกศาลพิพากษา แต่ยังเป็นไปเพื่อการปรับปรุงแก้ไขบุคคลเหล่านี้และเตรียมการให้พวกเขาสำหรับการกลับเข้าสู่สังคม”¹¹³ หลักการของตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสที่วางไว้นี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ยอมรับนับถือในสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นอย่างดี กล่าวคือ การป้องกันสังคม การลงโทษคนกระทำความผิด และการปรับปรุงแก้ไขและเตรียมการให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม¹¹⁴ นอกจากนี้ ข้อตกลงระหว่างประเทศอันว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Pacte international sur les droits civils et politiques) ได้ยืนยันหลักการดังกล่าวอีกว่า “งานราชทัณฑ์คือการบำบัดนักโทษซึ่งมีเป้าหมาย คือ การปรับปรุงแก้ไขนักโทษและการส่งคืนนักโทษสู่สังคม”¹¹⁵

ความผิด เมื่อศาลกำหนดโทษปรับ ศาลจะพิจารณาถึงรายได้ของผู้กระทำความผิดด้วย” เช่นเดียวกับในประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 เรื่องเหตุบรรเทาโทษ ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดดังกล่าว.

¹¹³ คำวินิจฉัยตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส หมายเลข 93-334 DC ลงวันที่ 20 มกราคม 1994 (ราชกิจจานุเบกษา 26 มกราคม หน้า 1380).

¹¹⁴ ปกป้อง ศรีสนิท. (2550, มิถุนายน, น. 34). “การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน.” *บทบัญญัติ*, เล่มที่ 63 ตอน 2.

¹¹⁵ ข้อ 10-3 ของ Pacte international sur les droits civils et politiques.

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูแก้ไขนักโทษดังกล่าว การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคนไม่ว่าจะเป็นช่วงการกำหนดโทษ โดยศาลที่มีอำนาจตัดสินคดี (Personnalisation des peines) หรือช่วงการลงโทษในเรือนจำ (Individualisation des peines) จึงเป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ สภาวะทางอัตวิสัย (subjective) ของตัวนักโทษแต่ละคนมีผลกับระยะเวลาจำคุก และการกำหนดมาตรการพิเศษต่าง ๆ ระหว่างจำคุก เพื่อการฟื้นฟูนักโทษ นักโทษที่ร่วมมือและมีการพัฒนาการที่ดีย่อมได้รับการส่งตัวคืนสู่สังคมได้เร็วกว่านักโทษทั่วไป¹¹⁶

เมื่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิดได้นำมียกไปในการฟื้นฟูแก้ไข (Réhabilitation) และส่งเสริมการกลับเข้าสู่สังคม (Réinsertion) มาตรการและระยะเวลาในการลงโทษจึงต้องเปลี่ยนไป จากเดิมที่ต้องลงโทษนักโทษเพื่อให้สมกับการกระทำที่ได้กระทำไว้เป็นความผิด ก็เปลี่ยนมาเป็นการพิจารณาถึงลักษณะส่วนตัวของนักโทษและความพร้อมที่จะกลับเข้าสู่สังคมในอนาคต¹¹⁷ ในส่วนนี้ “งานราชทัณฑ์” (service pénitentiaire) และ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ”¹¹⁸ (juge de l'application des peines เรียกย่อว่า JAP) เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการฟื้นฟูแก้ไขนักโทษในเรือนจำ โดยหลักแล้ว “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” จะเป็นผู้พิจารณาออกคำสั่งให้ใช้วิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับตัวนักโทษแต่ละคน ซึ่งมาตรการดังกล่าว ประกอบด้วย การลดระยะเวลาจำคุก (Les réductions de peine), การอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำ (Les permissions de sortir), การหยุดหรือแบ่งการลงโทษ (La suspension ou le fractionnement de la peine), การจำคุกนอกเรือนจำ (Le placement à l'extérieur), การให้เสรีภาพบางส่วน (La semi-liberté), การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Le placement sous surveillance électronique), และการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข (La libération conditionnelle)

3.2.3.1 การลดระยะเวลาจำคุก (Les réductions de peine)¹¹⁹ ซึ่งกระทำโดย “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” โดยอาจสั่งลดระยะเวลาจำคุกของนักโทษหลังจากรับฟังความเห็นของ

¹¹⁶ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 35). เล่มเดิม.

¹¹⁷ F. Desportes et F. Le Gunehec, Droit pénal général, 10e edition, Economica, 2003, n° 1045, p. 907.

¹¹⁸ ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ (le juge de l'application des peines) เป็นผู้พิพากษาอาชีพในศาลจังหวัด (Tribunal de grande instance) ที่ถูกเสนอชื่อโดย Conseil supérieur de la Magistrature (คล้ายคณะกรรมการตุลาการในประเทศไทย) มีอำนาจหน้าที่ในการปรับใช้โทษและกำหนดมาตรการต่างๆ ให้เหมาะสมกับนักโทษในเรือนจำ รวมถึงการดูแลจำเลยที่ถูกลงโทษแต่ได้รับการรอการลงโทษ (le sursis avec mise à l'épreuve).

¹¹⁹ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 37). เล่มเดิม.

“คณะกรรมการปรับใช้โทษ”¹²⁰ (La commission de l'application des peines) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 721 กำหนดหลักเกณฑ์การลดระยะเวลาลงโทษไว้ว่า ศาลอาจลดโทษจำคุกให้นักโทษในปีแรกได้มากที่สุด 3 เดือน ในปีถัดไปได้มากที่สุด 2 เดือน ในกรณีโทษจำคุกน้อยกว่า 1 ปี ศาลอาจลดโทษจำคุกให้นักโทษได้มากที่สุด 7 วันต่อเดือน อย่างไรก็ตาม ศาลไม่อาจลดโทษให้ได้หากโทษจำคุกขั้นต่ำน้อยกว่า 1 เดือน¹²¹ สำหรับนักโทษที่กระทำผิดซ้ำซาก (récidive) สิทธิประโยชน์ในการได้รับการลดระยะเวลาการลงโทษจะลดน้อยลงเหลือไม่เกิน 2 เดือน สำหรับปีแรก และไม่เกิน 1 เดือนสำหรับปีถัดไป และไม่เกิน 5 วันต่อเดือนสำหรับโทษจำคุกน้อยกว่า 1 ปี

นอกจากการลดระยะเวลาจำคุกแบบปกติ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 721-1 ยังกำหนดให้ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” สามารถลดระยะเวลาจำคุกให้นักโทษเพิ่มเติมได้อีกเท่าหนึ่ง ด้วยเหตุผลพิเศษ คือ ถ้านักโทษได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามอย่างจริงจังในการปรับปรุงตัวเอง โดยเฉพาะการแสดงผลงานการผ่านการทดสอบในสถาบันศึกษา หรือมหาวิทยาลัยหรือทางสายอาชีพ หรือการแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าอย่างแท้จริงในการศึกษาหรือการอบรมวิชาชีพ หรือการเข้ารับการบำบัดเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำความผิดอีก หรือการพยายามที่จะชดใช้ความเสียหายให้ผู้เสียหาย

เมื่อลดระยะเวลาการลงโทษแล้ว นักโทษจะได้รับออกจากเรือนจำเร็วกว่ากำหนดโทษในตอนแรก ผู้เสียหายอาจจะได้รับความกระทบกระเทือนจากคำสั่งลดระยะเวลาดังกล่าว กฎหมายฝรั่งเศสจึงได้กำหนดเพิ่มเติมว่า “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ที่ออกคำสั่งลดระยะเวลาลงโทษอาจออกคำสั่งห้ามมิให้นักโทษพบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เสียหายภายในระยะเวลาที่ได้รับการลดโทษให้ หากนักโทษฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าว ผู้พิพากษามีอำนาจสั่งให้นักโทษกลับเข้าเรือนจำได้¹²²

3.2.3.2 การอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำ (Les permissions de sortir)¹²³ ภายหลังจากฟังความเห็นของ “คณะกรรมการปรับใช้โทษ” แล้ว “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” อาจสั่งให้นักโทษออกนอกเรือนจำได้ชั่วคราวด้วยเหตุผลสามประการ คือ ประการที่หนึ่ง เหตุจากครอบครัว เช่น ญาติ

¹²⁰ คณะกรรมการปรับใช้โทษ (La commission de l'application des peines) ประกอบด้วย ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ (le juge de l'application des peines), อัยการจังหวัด (le procureur de la République) และ หัวหน้าเรือนจำ (le chef d'établissement) ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 712-5.

¹²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาฝรั่งเศส ลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1990.

¹²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 721-2 (บังคับใช้ 1 มกราคม 2005).

¹²³ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 38). เล่มเดิม.

สิทธิป่วยหนักหรือเสียชีวิต¹²⁴ ระยะเวลาอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำมากที่สุด 3 วัน และอนุญาตให้เฉพาะนักโทษที่ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ประการที่สอง เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว ระยะเวลาให้ออกนอกเรือนจำมากที่สุด คือ 3 วันเช่นกัน ประการที่สาม เหตุส่วนตัว หรือเพื่อออกไปตามหมายเรียกต่างๆ เช่น การไปพบนายจ้าง ไปสอบหรือไปปรากฏตัวหน้าศาล ซึ่งการออกนอกเรือนจำด้วยเหตุผลนี้ต้องไม่เกิน 1 วัน วิธีการนี้มีการปรับใช้อย่างมาก จากสถิติของงานราชทัณฑ์ฝรั่งเศสมีนักโทษได้รับอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำถึง 15,000 คน และมากกว่า 30,000 ครั้ง ต่อปี¹²⁵

3.2.3.3 การหยุดหรือแบ่งการลงโทษ (La suspension ou le fractionnement de la peine)¹²⁶ คือ การที่ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” หรือ “ศาลปรับใช้โทษ” (Le tribunal de l'application des peines)¹²⁷ ออกคำสั่งให้หยุดการจำคุกนักโทษหรือแบ่งการจำคุกนักโทษออกเป็นช่วง ๆ

หลักเกณฑ์การแบ่งการจำคุก คือ นักโทษที่อาจได้รับประโยชน์จากมาตรการดังกล่าว จะต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุขัดแย้งทางด้านสุขภาพ ทางด้านวิชาชีพ หรือทางด้านสังคม โดยนักโทษที่ได้รับสิทธิจะต้องมีระยะเวลาจำคุกเหลืออยู่ไม่เกิน 1 ปี ในกรณีของการแบ่งระยะเวลาจำคุก ระยะเวลาจำคุกที่ถูกแบ่งต้องไม่น้อยกว่า 2 วัน และระยะเวลารวมในการใช้มาตรการแบ่งระยะเวลาจำคุกทั้งหมดต้องไม่เกิน 3 ปี

องค์กรที่ออกคำสั่ง คือ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” แต่การพิจารณาออกคำสั่งนั้นไม่เหมือนกับสองมาตรการก่อนที่ใช้การได้ส่วนโดยผู้พิพากษานายเดียว วิธีพิจารณาออกคำสั่งหยุดหรือแบ่งระยะเวลาลงโทษนี้มี “การทำให้เป็นระบบศาล” (Juridictionnalisation)¹²⁸ กล่าวคือ

¹²⁴ J. Pradel, Manuel de Droit pénal général, 14e édition, Cujas, 2002, n°720, p. 637.

¹²⁵ Ibid, p. 638.

¹²⁶ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 39). เล่มเดิม.

¹²⁷ “ศาลปรับใช้โทษ” (Le tribunal de l'application des peines) ในแต่ละเขตศาลอุทธรณ์จะมีการจัดตั้ง “ศาลปรับใช้โทษ” ขึ้นเพื่อพิจารณาการปรับใช้โทษกับนักโทษในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกินอำนาจของผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” (juge de l'application des peines) องค์ประกอบของศาลปรับใช้โทษ คือ ประธานศาลคนหนึ่ง และผู้ช่วยอีกสองคน ซึ่งถูกเลือกจากบรรดาผู้พิพากษาปรับใช้โทษในเขตอำนาจศาล การจัดองค์กรแบบศาลปรับใช้โทษ แท้จริงแล้ว คือ การให้ศาลทำคำสั่งในเรื่องสำคัญ ๆ แบบองค์คณะนั่นเอง ในขณะที่เรื่องที่มีความสำคัญน้อยจะให้ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ ซึ่งเป็นผู้พิพากษาคนเดียว มีอำนาจออกคำสั่งได้เอง ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสมาตรา 712-3.

¹²⁸ “การทำให้เป็นระบบศาล” (juridictionnalisation) ในส่วนของการปรับใช้โทษกับนักโทษ เริ่มกระบวนการด้วยผลของรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 15 มิถุนายน 2000.

“ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ต้องเปิดศาล¹²⁹ และรับฟังความเห็นทุกฝ่าย (Contradictoire)¹³⁰ โดยต้องรับฟังความเห็นจากงานราชทัณฑ์ อัยการ และนักโทษ รวมทั้งทนายความของนักโทษ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ต้องทำคำสั่งโดยระบุเหตุแห่งการออกคำสั่ง และคู่ความสามารถอุทธรณ์คำสั่งได้

นอกจากนี้ นักโทษที่มีสภาพร่างกายไม่เหมาะกับการจำคุกอาจได้รับการหยุดการลงโทษด้วยวิธีพิเศษ มาตรา 720-1-1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส โดยนักโทษต้องแสดงให้เห็นว่าสภาพร่างกายของนักโทษไม่อาจถูกจำคุกได้อย่างถาวร แต่ศาลจะสั่งได้ก็ต่อเมื่อมีผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ไม่น้อยกว่าสองคนให้การรับรอง การออกคำสั่งหยุดการลงโทษด้วยวิธีพิเศษนี้สอดคล้องกับข้อ 3 แห่งอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Convention européenne des droits de l’homme) ที่ห้ามการลงโทษแบบไร้มนุษยธรรม การออกคำสั่งหยุดการลงโทษด้วยวิธีพิเศษนี้ใช้วิธีพิจารณาแบบระบบศาลเช่นเดียวกัน (Juridictionnalisation) และอยู่ในอำนาจของ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” หากเป็นกรณีที่นักโทษต้องคำพิพากษาจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือกรณีที่นักลงโทษเหลือระยะเวลาจำคุกอีกไม่เกิน 3 ปี และอยู่ในอำนาจของ “ศาลปรับใช้โทษ” ในกรณีอื่น ๆ ที่นักโทษต้องโทษรุนแรงกว่า

3.2.3.4 การทำงานนอกเรือนจำ (Le placement à l’extérieur)¹³¹ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723 วรรค 1 ได้กำหนดให้นักโทษสามารถทำงานนอกเรือนจำได้ ภายใต้ความควบคุมของเจ้าหน้าที่เรือนจำ นักโทษที่อาจได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นนักโทษที่ไม่เคยมีประวัติถูกลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน และโทษจำคุกที่เหลืออยู่ต้องไม่เกิน 5 ปี การพิจารณาออกคำสั่งนั้นกระทำโดยศาลปรับใช้โทษภายใต้วิธีพิจารณาระบบศาลเช่นเดียวกับการพิจารณาออกคำสั่งในเรื่องการหยุดหรือแบ่งการลงโทษนั่นเอง

3.2.3.5 การให้เสรีภาพบางส่วน (La semi-liberté)¹³² โดยมาตรการนี้อาจถูกสั่งได้โดยผู้พิพากษาตอนตัดสินโทษจำเลย หรืออาจถูกสั่งได้ในภายหลังโดย “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ไม่ว่าจะถูกสั่งโดยศาลใด การให้เสรีภาพบางส่วนมีหลักการเดียวกัน คือ นักโทษได้รับอิสรภาพโดยปราศจากการควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ แต่ต้องกลับเข้ามาในเรือนจำเมื่อถึงกำหนดเวลา ในอดีตนักโทษที่ได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้จะต้องกลับเข้าเรือนจำทุกเย็น ต่อมารัฐบาลบัญญัติฉบับลงวันที่ 30

¹²⁹ หากนักโทษอยู่ในเรือนจำการเปิดพิจารณาตัดสินให้ทำที่เรือนจำ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสมาตรา 712-6.

¹³⁰ ผู้พิพากษาปรับใช้โทษอาจการฟังความเห็นทุกฝ่ายได้หากอัยการ และนักโทษหรือทนายความของนักโทษยินยอม ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสมาตรา 712-6 วรรค 2.

¹³¹ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 40). เล่มเดิม.

¹³² ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 41). เล่มเดิม..

ธันวาคม 1985 ได้ผ่อนคลายการกลับเข้าเรือนจำ โดยเปิดโอกาสให้ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” มีดุลพินิจในการกำหนดเวลาการกลับเข้าเรือนจำของนักโทษโดยคำนึงถึงมูลเหตุที่อนุญาตให้นักโทษออกจากเรือนจำ นักโทษที่อาจได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้ คือ นักโทษที่เหลือเวลาจำคุกไม่เกิน 1 ปี¹³³ และการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรการนี้จะต้องถูกกระทำโดยกระบวนการศาลเช่นกัน

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาลนิยมนกำหนดโทษจำคุกจำเลยแบบผสม เช่น ลงโทษจำคุก 1 ปี 6 เดือน แต่กำหนดให้จำเลยอยู่ในเรือนจำจริง ๆ บางส่วนเท่านั้น เช่น 6 เดือน ส่วนที่เหลือ 1 ปี ให้รอลงโทษไว้ ในกรณีนี้เกิดปัญหาขึ้นมาว่าศาลสามารถกำหนดมาตรการให้เสรีภาพบางส่วน (La semi-liberté) ได้หรือไม่ เพราะโทษจำคุกที่ศาลกำหนดทั้งหมดเกิน 1 ปี ไม่เข้าเงื่อนไขของมาตรการนี้ ในขณะที่นักโทษต้องถูกจำคุกจริง ๆ เพียง 6 เดือน ซึ่งไม่เกิน 1 ปี ในปัญหานี้ศาลฎีกาฝรั่งเศสอนุญาตให้ศาลล่างกำหนดมาตรการในการให้เสรีภาพบางส่วนกับจำเลยคนดังกล่าวได้ เพราะโทษจำคุกจริง ๆ ที่เหลืออยู่ไม่เกิน 1 ปี¹³⁴

ศาลได้กำหนดวิธีการให้เสรีภาพบางส่วนกับนักโทษประมาณ 7,000 คนต่อปี ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน คือ เพื่อการทำงานประมาณ 80% เพื่อการฝึกอาชีพ 16% และเพื่อการกลับไปหาครอบครัวประมาณ 2%¹³⁵

3.2.3.6 การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Le placement sous surveillance électronique)¹³⁶ เป็นมาตรการที่ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1997 โดยมีหลักการคือการปล่อยให้นักโทษอยู่ที่บ้าน โดยมีกำไลอิเล็กทรอนิกส์คอยควบคุมแทนเจ้าหน้าที่ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเมื่อนักโทษออกนอกเขตที่ปัก ในทางปฏิบัตินักโทษจะถูกใส่กำไลอิเล็กทรอนิกส์ที่ข้อเท้าหรือข้อมือซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวส่งสัญญาณวิทยุไปยังเครื่องรับสัญญาณที่ถูกติดตั้งในบ้าน และเชื่อมต่อสัญญาณดังกล่าวผ่านทางสายโทรศัพท์ไปยังศูนย์ควบคุมนักโทษของงานราชทัณฑ์ สัญญาณที่ถูกส่งไปนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทราบว่านักโทษยังคงอยู่ในบ้าน หากสัญญาณขาดหายไปหรือนักโทษถอดกำไลออก เจ้าหน้าที่จะถูกเตือนให้ทราบทันทีโดยระบบอัตโนมัติ¹³⁷ การควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นี้จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และ

¹³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723-1.

¹³⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาฝรั่งเศส ลงวันที่ 6 ธันวาคม 1994.

¹³⁵ F. Desportes et F. Le Guehec, Droit pénal général, Op. cit., n° 1056, p. 915 ; J. Pradel, Manuel de Droit pénal général, Op. cit., n°722, p. 640.

¹³⁶ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 41-43). เล่มเดิม.

¹³⁷ F. Desportes et F. Le Guehec, Droit pénal général, Op. cit., n° 1056 - 1, p. 916.

เป็นส่วนตัวของนักโทษ¹³⁸ อย่างไรก็ตามนักโทษอาจได้รับอนุญาตให้ออกนอกบ้านได้ในกรณีจำเป็นเพื่อการบำบัดรักษาโรคหรือเพื่อกิจกรรมทางวิชาชีพ

นักโทษที่อาจได้รับการควบคุมตามวิธีการนี้ คือ นักโทษที่ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือโทษจำคุกที่เหลืออยู่ไม่เกิน 1 ปี โดยผู้พิพากษาที่ออกคำสั่งนี้อาจกำหนดหน้าที่ให้นักโทษต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของการคุมประพฤติที่กำหนดไว้สำหรับการรอกการลงโทษ (*sursis avec mise à l'épreuve*) เช่น การมารายงานตัวเมื่อถึงกำหนด การห้ามพบปะผู้เสียหาย เป็นต้น นักโทษจะต้องให้ความยินยอมกับการใช้มาตรการควบคุมแบบนี้โดยต้องได้รับความช่วยเหลือจากทนายความก่อนการตัดสินใจ นอกจากนี้การปรับใช้มาตรการควบคุมแบบนี้อาจต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลอีกสองคนเพิ่มเติม คือ เจ้าของสถานที่ในกรณีที่สถานที่ควบคุมไม่ใช่บ้านของนักโทษ¹³⁹ และผู้แทนโดยชอบธรรมในกรณีที่นักโทษเป็นผู้เยาว์

มาตรการควบคุมนักโทษด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นี้จัดว่าเป็นมาตรการใหม่ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยในระยะแรกรัฐมนตรีบางส่วนในคณะรัฐมนตรียังคงตั้งข้อสงสัยกับประสิทธิภาพและความยากลำบากในการปรับใช้มาตรการนี้ แม้กฎหมายจะประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1997 แต่การทดลองใช้ครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2000 โดยรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมได้จัดให้มีการทดลองให้นักโทษถูกควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การทดลองครั้งนี้ให้ผลที่ดีโดยมีนักโทษสมัครใจเข้าสู่การควบคุมด้วยอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 255 คน และมีเพียง 12 คนเท่านั้น ที่ถูกเพิกถอนและถูกนำตัวกลับเข้าเรือนจำ โดยในจำนวนนี้ นักโทษ 7 คน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด นักโทษ 2 คน กระทำความผิดใหม่ และมีนักโทษเพียง 3 คน ที่หลบหนี¹⁴⁰

หลังจากผลการทดลองดังกล่าว รัฐบาลสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีความมั่นใจมากขึ้นในการปรับใช้มาตรการควบคุมนักโทษด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ดังจะเห็นได้จากรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 2002 กำหนดให้ “องค์กรเอกชนที่ได้รับการรับรอง” มีอำนาจใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ในการควบคุมนักโทษ¹⁴¹ แต่การตรวจสอบว่านักโทษอยู่ที่ควบคุมหรือไม่ยังเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ในปัจจุบันมาตรการดังกล่าวเป็นที่นิยมมาก ทำให้ปัญหาเรื่องนักโทษล้นเรือนจำเบาบางลง

การออกคำสั่งและการเพิกถอนคำสั่งตามมาตรการนี้ต้องการทำโดยกระบวนการศาล โดยการรับฟังความเห็นทุกฝ่ายทั้งทางนักโทษรวมทั้งทนายความ อัยการ และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

¹³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723-8 วรรค 2.

¹³⁹ แหล่งเดิม. มาตรา 723-7 วรรค 2.

¹⁴⁰ F. Desportes et F. Le Gunehec, *Droit pénal général*, Op. cit., n° 1056-1, p.917.

¹⁴¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723-9 วรรค 3.

เหตุแห่งการเพิกถอนคำสั่งมี 5 ประการ คือ

- (1) เมื่อพฤติการณ์อันเป็นเหตุให้ออกคำสั่งหมดไป
- (2) เมื่อนักโทษไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยศาล
- (3) เมื่อปรากฏหลักฐานความประพฤติเสื่อมเสียของนักโทษ
- (4) เมื่อนักโทษปฏิเสธการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่กระทำโดยศาล
- (5) เมื่อนักโทษร้องขอเอง

หากศาลออกคำสั่งเพิกถอนการควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ นักโทษจะต้องกลับเข้าเรือนจำ โดยต้องรับโทษที่เหลืออยู่หลังจากหักระยะเวลาควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์¹⁴²

ปัญหาที่เกิดขึ้นและถูกยกขึ้นพิจารณาในสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือ การที่สัญญาณเดือนว่า นักโทษออกนอกเขตกำหนด จะเป็นเหตุให้นักโทษต้องถูกเพิกถอนการควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์โดยทันทีหรือไม่ รัฐสภาฝรั่งเศสเข้าใจถึงความเป็นไปได้ที่เครื่องมืออาจเกิดการขัดข้อง จึงไม่ได้กำหนดอย่างเคร่งครัดว่าผู้พิพากษาต้องเพิกถอนมาตรการนี้ทันทีเมื่อสัญญาณเดือน ดังนั้น ในระยะแรกที่มีการปรับใช้มาตรการนี้ เมื่อสัญญาณเดือนดังกล่าวขึ้น เจ้าหน้าที่จะถูกส่งตัวไปที่บ้านที่ควบคุมนักโทษทันที เพื่อพิสูจน์ว่านักโทษยังคงอยู่ในสถานที่ควบคุมหรือไม่ การส่งตัวเจ้าหน้าที่ไปที่บ้านนักโทษทุกกรณีที่สัญญาณเดือนดังกล่าว สร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมาก รัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 2002 จึงกำหนดใหม่ว่าการส่งตัวเจ้าหน้าที่ไปที่บ้านที่ควบคุมนักโทษไม่ใช่เรื่องบังคับอีกต่อไป เมื่อสัญญาณเดือนการออกนอกเขตกำหนดดังกล่าวขึ้น รัฐบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจดุลยพินิจกับ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ในการพิจารณาว่าสัญญาณเดือนดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะเจตนาหลบหนีหรือเพราะเหตุอื่น นอกจากนี้มาตรา R. 57-22 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสยังได้กำหนดวิธีปฏิบัติที่ง่ายขึ้น กล่าวคือ เมื่อสัญญาณเดือนดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่โทรศัพท์ติดต่อไปยังนักโทษเพื่อยืนยันการปรากฏตัวของนักโทษ แทนการส่งเจ้าหน้าที่ไป¹⁴³

3.2.3.7 การพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข (La libération conditionnelle)¹⁴⁴ คือ การปล่อยนักโทษกลับสู่อิสรภาพแบบมีเงื่อนไขให้นักโทษปฏิบัติ เมื่อนักโทษปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ก็จะไม่ถูกนำกลับมาลงโทษอีก ในทำนองกลับกัน หากนักโทษไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด นักโทษจะถูกนำกลับมาเข้าเรือนจำ การปล่อยสู่อิสรภาพในลักษณะนี้คล้ายกับการรอกการ

¹⁴² แหล่งเดิม. มาตรา 723-13 วรรค 2.

¹⁴³ F. Desportes et F. Le Gunehec, Droit pénal général. Op. cit., n° 1056-1, p. 917.

¹⁴⁴ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 43-48). เล่มเดิม.

ลงโทษ (Le sursis avec mise a l'épreuve) แต่ต่างกันตรงที่การพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้ปรับใช้กับนักโทษที่เคยอยู่ในเรือนจำจริง ๆ มาแล้ว แต่ศาลสั่งปล่อยนักโทษออกก่อนกำหนด โดยมีเงื่อนไขให้นักโทษปฏิบัติในขณะที่การรอการลงโทษใช้กับจำเลยที่ศาลตัดสินจำคุก แต่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยปฏิบัติโดยไม่ต้องเข้าเรือนจำ

หากพิจารณาข้อดีของการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขแล้วจะพบว่าวิธีการดังกล่าวให้ประโยชน์หลายอย่างมากกว่าการปล่อยนักโทษออกจากเรือนจำเมื่อครบกำหนดระยะเวลาจำคุก ที่เห็นได้ชัด คือ นักโทษที่เข้าสู่กระบวนการพักการลงโทษนั้น แม้ว่าจะได้รับอิสรภาพก่อนกำหนดจริง แต่ก็จะต้องถูกคุมขังด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ นานาที่ศาลกำหนดขึ้นเพื่อที่จะให้นักโทษปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสังคม หากนักโทษปฏิบัติตามเงื่อนไขได้เป็นผล ก็เท่ากับเป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จในการฟื้นฟูนักโทษ ในทำนองกลับกัน หากนักโทษไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ นักโทษก็จะถูกจับเข้าเรือนจำอีกทีหนึ่ง ในขณะที่หากไม่มีการปรับใช้มาตรการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้ แม้นักโทษจะถูกจำคุกครบตามกำหนดเวลาก็จริง แต่ก็ไม่มีเงื่อนไขใดๆ ให้นักโทษปฏิบัติหลังจากได้รับอิสรภาพเพื่อเป็นการฟื้นฟูตัวนักโทษเลย

การพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขมีแนวคิดมาจาก นาย Bonneville de Marsangy ซึ่งเป็นผู้พิพากษา¹⁴⁵ โดยเป็นวิธีการที่เก่าแก่เริ่มใช้ครั้งแรกโดยรัฐบาลบูญดิบลังวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ. 1885 อย่างไรก็ตาม การพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขกลับไม่ได้รับความนิยมในระยะแรก ๆ และจำนวนนักโทษที่ได้รับคำสั่งให้พักการลงโทษกลับมีแนวโน้มลดลง เพราะเหตุว่า กระบวนการออกคำสั่งและเพิกถอนคำสั่งนั้นไม่ใช่กระบวนการศาล (non jurisdiction) ทำให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงเรื่องความโปร่งใส และความเป็นธรรม ดังจะเห็นได้จากในอดีต องค์การผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คำสั่งและเพิกถอนคำสั่งพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนั้น คือ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ถ้าโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ซึ่งแม้จะเป็นตุลาการอาชีพ แต่กระบวนการออกคำสั่งก็ไม่ใช่วิธีระบบศาล กล่าวคือ คำสั่งไม่ต้องให้เหตุผล และไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ในอดีตนั้น “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ที่ออกคำสั่งเกี่ยวกับการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขเป็นเพียงผู้ออกคำสั่งทางปกครองแบบหนึ่งเท่านั้น ส่วนถ้าโทษจำคุกที่สูงกว่า 5 ปี องค์การผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนั้นกลับกลายเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นองค์กรทางการเมืองฝ่ายบริหารที่ได้รับการวิจารณ์อย่างมากถึงเรื่องความเป็นกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีกระแสกดดันทาง

¹⁴⁵ F. Desportes et F. Le Gunehec, Droit pénal général. Op. cit., n° 1056-1, p. 918.

สังคม เมื่อองค์กรฝ่ายบริหารเหล่านี้ทำการปล่อยนักโทษออกมาก่อนกำหนด คำสั่งดังกล่าวเท่ากับเป็นการออกคำสั่งที่ขัดกับอำนาจตุลาการที่ได้พิพากษาและกำหนดโทษไว้แล้วในตอนแรก¹⁴⁶

การทำให้เป็นกระบวนการศาล (Juridictionnalisatiion) สำหรับการพักการลงโทษเริ่มมีขึ้นด้วยผลของรัฐธรรมนูญฉบับลงวันที่ 15 มิถุนายน 2000 เพื่อแก้ปัญหาข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่กล่าวมา และเพื่อส่งเสริมการใช้การพักการลงโทษกับนักโทษ อันจะมีผลดีทั้งทางด้านลดจำนวนนักโทษในเรือนจำ พร้อมกับการปรับปรุงแก้ไขนักโทษให้พร้อมกับการกลับสู่สังคม

การพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขในบทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบัน (แก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม ค.ศ. 2007) มีเจตนารมณ์ที่จะให้นักโทษกลับคืนสู่สังคม (La réinsertion des condamnés) และการป้องกันการกระทำความผิดอีก (La prévention de la récidive)¹⁴⁷ โดยนักโทษที่อาจได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้คือนักโทษที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามอย่างจริงจังที่จะปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสังคม เช่น เมื่อนักโทษสามารถพิสูจน์ถึงการทำกิจกรรมทางวิชาชีพ หรือ พิสูจน์ถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพอย่างไม่ลดละ รวมทั้งการฝึกงานหรือการทำงานชั่วคราว เพื่อที่จะให้ตนเองกลับคืนสู่สังคม หรือพิสูจน์ถึงความจำเป็นในการกลับไปใช้ชีวิตครอบครัว หรือ พิสูจน์ถึงความจำเป็นในการเข้าบำบัดรักษา หรือ พิสูจน์ถึงความพยายามที่จะชดใช้ความเสียหายให้ผู้เสียหาย¹⁴⁸

เงื่อนไขของการร้องขอพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้ คือ นักโทษจะต้องได้รับโทษในเรือนจำมาแล้วถึงหนึ่งของโทษที่เหลืออยู่¹⁴⁹ ตัวอย่างเช่น นักโทษคนหนึ่งต้องโทษจำคุก 10 ปี นักโทษคนนี้อาจสามารถร้องขอพักการลงโทษได้เมื่อถูกจำคุกมาแล้วอย่างน้อยเป็นเวลา 5 ปี และในกรณีที่นักโทษได้รับประโยชน์จากมาตรการลดระยะเวลาจำคุก (Les réductions de peine) ก็ต้องนำสิทธิประโยชน์เหล่านี้ของนักโทษมารวมในการคำนวณสิทธิในการร้องขอการพักการลงโทษด้วย ตัวอย่างเช่น นักโทษคนหนึ่งต้องโทษจำคุก 10 ปี โดยนักโทษคนนี้ได้รับการลดระยะเวลาจำคุกจากศาลเป็นเวลา 12 เดือน ภายหลังจากที่ได้รับการลดระยะเวลาโทษแล้ว นักโทษจะถูกขังในเรือนจำจริง ๆ เพียง 9 ปี นักโทษคนนี้อาจร้องขอเวลาการพักการลงโทษได้เมื่อตนเองได้รับโทษจำคุกมาแล้ว 4 ปี 6 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาถึงหนึ่งของการคุมขังจริง ๆ ทั้งหมด 9 ปี แต่สำหรับนักโทษที่กระทำความผิดซ้ำซาก สิทธิประโยชน์จะน้อยกว่านักโทษทั่วไป กล่าวคือ นักโทษที่

¹⁴⁶ P. Poncela, « Le fait du prince : la libération conditionnelle accordée par le ministre de la justice », RSC, 1999, p. 140 cité par F. Desportes et F. Le Gunehec, Droit pénal général. Op. cit., n° 1057, p. 919.

¹⁴⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729 วรรค 1.

¹⁴⁸ แหล่งเดิม. มาตรา 729 วรรค 1.

¹⁴⁹ แหล่งเดิม. มาตรา 729 วรรค 2.

กระทำความผิดซ้ำซากอาจร้องขอการพักการลงโทษได้เมื่อถูกจำคุกมาแล้วเป็นเวลาอย่างน้อยสองเท่าของโทษที่เหลืออยู่¹⁵⁰ ตัวอย่างเช่น นักโทษที่กระทำความผิดซ้ำซากคนหนึ่งได้รับโทษจำคุก 9 ปี นักโทษคนนี้อาจร้องขอการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขเมื่ออยู่ในเรือนจำมาแล้วอย่างน้อย 6 ปี

ในทุกกรณี แม้โทษจำคุกจะยาวนานมากเพียงใด (เว้นแต่โทษจำคุกตลอดชีวิต) นักโทษทุกประเภท สามารถร้องขอการพักการลงโทษได้เมื่อถูกจำคุกมาเป็นเวลาอย่างน้อย 15 ปี สำหรับนักโทษทั่วไป และอย่างน้อย 20 ปี สำหรับนักโทษที่กระทำความผิดซ้ำซาก ตัวอย่างเช่น นักโทษคนหนึ่งต้องโทษจำคุก 40 ปี นักโทษคนนี้อาจร้องขอการพักการลงโทษได้เมื่อถูกจำคุกมาแล้วอย่างน้อย 15 ปี

ในกรณีของโทษจำคุกตลอดชีวิต นักโทษสามารถร้องขอการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขได้เมื่อถูกจำคุกมาแล้วอย่างน้อย 18 ปี และสำหรับนักโทษที่กระทำความผิดซ้ำซากที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต อาจร้องขอการพักการลงโทษได้เมื่อถูกจำคุกมาแล้วอย่างน้อย 22 ปี¹⁵¹

นอกจากนี้ ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับสวัสดิภาพทางครอบครัว กฎหมายได้เพิ่มบทบัญญัติเรื่องการพักการลงโทษแบบพิเศษให้กับผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กที่อายุไม่เกิน 10 ปี¹⁵² กล่าวคือ ศาลอาจพักการลงโทษให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กที่อายุไม่เกิน 10 ปีได้ทันที หากผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กนั้นต้องโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือโทษจำคุกที่เหลืออยู่ไม่เกิน 4 ปี อย่างไรก็ตาม หากผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กต้องโทษจำคุกเพราะการกระทำความผิดต่อเด็ก ผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กไม่อาจได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติพิเศษนี้ รวมทั้งผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กที่เข้าลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำซาก ก็ไม่ได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติพิเศษนี้เช่นกัน

องค์กรตุลาการที่มีอำนาจพิจารณาออกคำสั่งและเพิกถอนคำสั่งการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข คือ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” ในกรณีนักโทษต้องโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือในกรณีที่โทษจำคุกที่เหลืออยู่ไม่เกิน 3 ปี และ “ศาลปรับใช้โทษ” ในกรณีอื่นๆ ซึ่งเรื่องที่อยู่ในอำนาจของ “ศาลปรับใช้โทษ” ก็คือกรณีนักโทษที่ต้องโทษหนักกว่านั้นเอง การออกคำสั่งและเพิกถอนคำสั่งพักการลงโทษโดยศาลปรับใช้โทษจะพิจารณาด้วยองค์คณะ¹⁵³

วิธีพิจารณาออกคำสั่งนั้นใช้ระบบศาล กล่าวคือ คำสั่งจะต้องใช้เหตุผลในการออกคำสั่ง และคำสั่งอาจถูกอุทธรณ์ได้ที่ศาลอุทธรณ์ นอกจากนั้น ก่อนออกคำสั่ง ผู้พิพากษาหรือศาลจะต้องรับฟังความทุกฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายนักโทษรวมทั้งทนายความ ฝ่ายอัยการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

¹⁵⁰ แหล่งเดิม. มาตรา 729 วรรค 2.

¹⁵¹ แหล่งเดิม. มาตรา 729 วรรค 3.

¹⁵² แหล่งเดิม. มาตรา 729-3.

¹⁵³ J. Pradel, Manuel de Droit pénal général, 14e edition, Cujas, 2002, n°720, p. 637.

การใช้กระบวนการศาล (Juridictionnalisation) ในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการพักการลงโทษโดยผลของรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ. 2000 นั้นให้ผลในเชิงบวก กล่าวคือ ในคดีพักการลงโทษนักโทษอุกฉกรรจ์ที่เคยอยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมนั้น เมื่อมีการใช้กระบวนการศาลและการออกคำสั่งเกี่ยวกับการพักการลงโทษโดยผลของรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ. 2000 นั้นให้ผลในเชิงบวกกล่าวคือ ในคดีพักการลงโทษนักโทษอุกฉกรรจ์ที่เคยอยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมนั้น เมื่อมีการใช้กระบวนการศาลและการออกคำสั่งโดยองค์กรตุลาการ จำนวนคำสั่งพักการลงโทษเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่า¹⁵⁴ ซึ่งทำให้ปริมาณนักโทษลดลงจากเรือนจำอย่างเห็นได้ชัด แต่ในส่วนของนักโทษปกติที่เคยอยู่ในอำนาจของ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” อยู่แล้ว แม้มีการใช้กระบวนการศาลโดยผลของรัฐบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ คำสั่งพักการลงโทษก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นมากแบบมีนัยสำคัญ

นักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษจะต้องอยู่ภายใต้มาตรการหลายอย่าง ซึ่งก็คือ มาตรการแบบเดียวกับจำนวนที่ได้รับการรอกการลงโทษนั่นเอง โดยหลัก ๆ คือ มาตรการควบคุม (mesures de contrôle) และมาตรการช่วยเหลือ (mesures d'assistance) ในส่วนมาตรการควบคุมนั้น ผู้พิพากษาเลือกสั่งได้หลายมาตรการ เช่น การรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ตามกำหนด แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงการเปลี่ยนที่อยู่หรือที่ทำงาน การห้ามขับยานพาหนะ การห้ามเข้าสถานที่บางแห่ง การห้ามพบปะสังสรรค์กับผู้ร่วมกระทำผิดหรือผู้เสียหาย การห้ามพกอาวุธ การห้ามประกอบอาชีพบางอย่างที่สัมพันธ์กับการกระทำความผิด ในส่วนของมาตรการช่วยเหลือ เช่น การให้ไปฝึกงานฝึกอาชีพ การให้ไปรักษาพยาบาล รวมทั้งการเข้าอบรมหน้าที่พลเมือง

การเพิกถอนคำสั่งพักการลงโทษให้กระทำแบบเดียวกับการออกคำสั่งทั้งในเรื่องขององค์กรผู้มีอำนาจและวิธีพิจารณา โดยเหตุแห่งการเพิกถอนคำสั่งมีสามประการ คือ

- (1) ประการที่หนึ่ง นักโทษกระทำความผิดใหม่
- (2) นักโทษมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างชัดเจน
- (3) นักโทษไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการคุมประพฤติ

เมื่อนักโทษถูกเพิกถอนคำสั่ง ผู้พิพากษาหรือศาลที่เพิกถอนคำสั่งต้องกำหนดระยะเวลาจำคุกให้นักโทษ ซึ่งอาจเป็นโทษทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนที่เหลืออยู่ในขณะออกคำสั่งพักการลงโทษ แต่หากนักโทษไม่ถูกเพิกถอนคำสั่งพักการลงโทษจนครบกำหนดระยะเวลาคุมประพฤติ นักโทษจะหลุดพ้นจากโทษจำคุกถาวรตั้งแต่วันที่มิคำสั่งพักการลงโทษ

¹⁵⁴ F. Desportes et F. Le Gunehec, Droit penal general, Op. cit., n° 1063-1, p. 926.

โดยสรุปแล้ว การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนนั้นได้ถูกนำมาใช้ใน ประเทศฝรั่งเศสอย่างกว้างขวาง แม้จะมีหลายวิธีการแต่จุดมุ่งหมายล้วนแต่เป็นหนึ่งเดียว คือ การ พยายามปรับปรุงแก้ไขให้นักโทษกลับคืนสู่สังคมอย่างไม่มีปัญหา (Reinsertion) องค์กรผู้ออกคำสั่ง รวมทั้งวิธีพิจารณาในการออกคำสั่งนั้นใช้ระบบศาลทั้งหมดเพื่อประกันความเป็นกลาง และความ โปร่งใสในการออกและเพิกถอนคำสั่งต่างๆ¹⁵⁵

¹⁵⁵ ปกป้อง ศรีสนิท. (น. 49). เล่มเดิม.